UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Buddhistická škola Šingon a její praxe *sokušinbucu*

The Buddhist School of Shingon and the Practice of Sokushinbutsu

Waleria Słowiková

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Dita Nymburská, Ph.D.

OLOMOUC 2015

Kopie zadání diplomové práce

Univerzita Palackého v Olomouci | Studijní program: Filologie
Filozofická fakulta | Forma: Prezenční
Akademický rok: 2013/2014 | Obor/komb.: Anglická filologie - Japonská filologie (AF-JA)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
SLOWIKOVÁ Waleria	Podolkovická 5/1083, Havířov - Prostřední Suchá	F12952

TÉMA ČESKY:

Buddhistická škola Šingon a její praxe sokušinbucu

NÁZEV ANGLICKY:

The Buddhist School of Shingon and the Practice of Sokushinbutsu

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Dita Nymburská, Ph.D. - ASJ

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Ve své práci se hodlám zaměřit na historii, učení a význam japonské buddhistické školy Šingon. V první části se budu věnovat osobnosti zakladatele školy, mnichovi Kúkaiovi (Kóbó Daiši) a jeho nauce, další část věnuji rozvoji školy a vývoji její nauky. Ve třetí části práce popíši esoterickou praxi tzv. sokušinbucu, která byla spojena s vírou, že buddhovství lze dosáhnout ve stávajícím těle. V poslední části bakalářské práce nastíním postavení a význam školy Šingon v současném Japonsku, pokusím se odpovědět i na otázku, jak je praxe sokušinbucu přijímána současnou japonskou společností.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

ANESAKI, Masaharu. History of Japanese Religion. North Clarendon: Charles E. Tuttle Company, 1963. ISBN 978-0804802482.
EARHART, H. Náboženství Japonska: mnoho tradic na jedné svaté cestě. V českém jazyce vyd. 2. Praha: Prostor, 1999, 189 s. Obzor, 9. ISBN 80-726-0000-1.
HAKEDA, Yoshito S. Kukai and His Major Works. New York: Columbia University Press, 1972. ISBN 0231059337.
JEREMIAH, Ken. Living Buddhas: The Self-Mummified Monks of Yamagata, Japan. Jefferson, N.C.: McFarland, c2010, vi, 236 p. ISBN 07-864-4880-6.
KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. A History of Japanese religion, Japan. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., c2001, 648 p. ISBN 43-330-1917-6.
KASHIWAHARA, Yusen, Koyu SONODA. Shapers of Japanese Buddhism. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub. Co., 1994, xii, 379 p. ISBN 43-330-1630-4.
SWANSON, Paul L a Clark CHILSON. Nanzan guide to Japanese religions. Honolulu: University of Hawai'i Press, c2006, xii, 466 p. ISBN 08-248-3002-4.
TANABE, George J. Religions of Japan in practice. Princeton, NJ: Princeton University Press, c1999, xviii, 564 p. ISBN 06-910-5789-3.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a jen s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne: ……

Podpis: ……

Anotace

Cílem této práce je seznámit čtenáře s tzv. praxí *sokušinbucu*, kterou podstupovali někteří členové školy Šingon. Zaměřuji se na podrobnější popis jednotlivých stádií praxe a snažím se určit možné důvody pro její podstupování. Aby však čtenář mohl lépe pochopit původ praxe, začínám svou práci od obecného popisu buddhismu a dějin jeho rozvoje v Japonsku. Poté se věnuji škole Šingon, a uvádím velmi zajímavý životopis zakladatele školy, mnicha Kúkaie, který by se dal pokládat za původce praxe.

Při psaní práce jsem vycházela zejména z odborné literatury k daným tématům v anglickém jazyce.

Počet stran: 51
Počet znaků: 108 505
Počet titulů použité literatury: 53

Klíčová slova: buddhismus, Buddha, ezoterický buddhismus, Šingon, Kúkai, Kóbó daiši, *sokušinbucu*, sebemumifikace

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Ditě Nymburské, Ph.D. za čas, ochotu, trpělivost a odborné rady při vedení mé bakalářské diplomové práce. Zároveň bych chtěla poděkovat Mgr. Ivoně Barešové, Ph.D. a Mgr. Jakubovi Havlíčkovi, Ph.D. za konzultace a vřelý přístup. Nakonec bych chtěla poděkovat rodině a přátelům, bez jejichž podpory by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

Ediční poznámka ... 7
Úvod ... 8
1 Buddhismus ... 10
1.1 Buddha ... 10
1.2 Dělení buddhismu ... 11
1.3 Buddhismus v Japonsku ... 13
1.3.1 Začátky buddhismu ... 13
1.3.2 Období Nara ... 17
1.3.3 Období Heian ... 19
1.3.4 Období Kamakura ... 20
1.3.5 Období Edo ... 22
2 Škola Šingon a její zakladatel Kúkai ... 24
2.1 Škola Šingon ... 24
2.2 Život a učení Kúkaie ... 26
2.3 Spory po smrti Kúkaie ... 30
2.4 Kult Kóbó daišiho ... 31
3 *Sokušinbucu* ... 33
3.1 Původ praxe ... 34
3.2 Průběh praxe ... 35
3.3 Popis asketických praktik ... 36
3.3.1 Izolace a meditace v jeskyních ... 38
3.3.2 Meditace pod vodopády ... 38
3.3.3 Půst ... 39
3.4 Sebeobětování ... 41
3.5 Sebemumifikace ... 42
3.6 Současnost praxe ... 43
Závěr ... 46
Resumé ... 47
Seznam pramenů a literatury ... 48

Ediční poznámka

V této práci bylo při přepisu z japonštiny a sanskrtu využito české transkripce. V případě čínštiny byla použita mezinárodně kodifikovaná transkripce pinyin. Výjimku tvoří bibliografické údaje, které jsou ponechány v původním znění.

Osobní jména jsou uváděna v pořadí typickém pro prostředí České republiky, tj. jméno a poté příjmení. V případě japonských jmen osob uvedených ve znacích je pořadí jména a příjmení dle japonského úzu, tj. příjmení a poté jméno.

Názvy děl, súter etc. (i některých praxí) a jejich překladů jsou psány kurzívou. Kurzívou jsou také označeny japonské pojmy, (na rozdíl od pojmů sanskrtských a čínských, které odlišeny nejsou, kromě obecně známých slov jako samuraj, šógun či aikido, a rovněž názvů měst, škol, chrámů apod. U japonských pojmů, které jsou pro tuto práci klíčové, je uvedena jejich znaková podoba.

U poznámek pod čarou, kde není uveden zdroj, autorka vychází ze svých znalostí získaných během studia. Pokud není uvedeno jinak, jsou citace a parafráze děl a textů cizojazyčné literatury přeloženy samostatně autorkou práce.

K označení původu cizích slov jsou použity zkratky: jap. pro japonštinu, čín. pro čínštinu, san. pro sanskrt.

Úvod

Lidé byli vždy fascinováni tajemnými a nevysvětlitelnými věcmi. Čím větší a podivnější je záhada, tím více pozornosti přilákala. Jedním z takovýchto případů jsou bezesporu mumie. Jejich existence přivádí k zamýšlení nad sebou samým, pomíjivostí lidského života a otevírá prostor pro spekulace, zda existuje život i po smrti.

Většina lidí zná především mumie pocházející z dob starověkého Egypta. Ovšem touhu po zachování tělesné schránky můžeme najít i v mnoha jiných kulturách. Mnoho vládců Evropy i Asie se nechalo zachovat pro budoucí generace a tento fenomén můžeme rovněž pozorovat u amerických domorodých kmenů. Mumie se nacházejí i v místě, kde by to možná málokdo čekal a totiž v Japonsku. Jedná se o pozůstatky buddhistických mnichů, kteří se věnovali tzv. praxi *sokušinbucu*. Byla inspirována legendou o mnichovi Kúkaiovi (774–835), jenž se stal „buddhou ve stávajícím těle“.[1] Kořeny praxe sahají až do Indie a podobné mumie byly nalezeny i v jiných asijských státech. Bohužel, laická veřejnost zná praxi pouze okrajově. Nejintenzivnější reakce vzbuzují hlavně fotografie mumifikovaných mnichů. Lidé jsou jimi většinou uchváceni, nebo naopak znechuceni. Naprosto však pomíjejí historický původ praxe, což vede k neobjektivním debatám a komentářům. Tento fakt byl jedním z mnoha, které mě přivedly k rozhodnutí více se věnovat této praxi a prozkoumat ji.

Praxi *sokušinbucu* podstupovali členové školy Šingon, která patří mezi jednu z hlavních škol japonského buddhismu. Aby bylo možné lépe pochopit filozofii školy a pohnutky, které vedly mnichy k podstoupení praxe, rozhodla jsem se věnovat buddhismu od jeho počátků. V úvodu práce se proto věnuji Buddhovi a jeho nauce. Dále uvádím základní dělení buddhismu na jednotlivé směry. Poté pokračuji v popisu historie buddhismu v Japonsku. Začínám od prvních kontaktů Japonců s tímto náboženstvím a pokračuji v popisu jeho rozvoje v průběhu japonských dějin. Současně představuji hlavní buddhistické školy a směry, které v Japonsku vznikly.

Ve druhé části se důkladněji věnuji škole Šingon a jejímu učení. Za nejdůležitějšího považuji zakladatele školy mnicha Kúkaie, protože právě podle jeho vzoru členové školy podstupovali praxi *sokušinbucu*. Uvádím tedy jeho pozoruhodný

[1] Dosažení buddhovství ve stávajícím těle bylo hlavním cílem mnicha Kúkaie a školy Šingon. Znamená to dosáhnout probuzení ještě v tomto životě. Princip se označuje termínem *sokušin džóbucu*.

životopis a věnuji se i sporům vzniklým ve škole po jeho smrti, jak rovněž uctívání Kúkaie po jeho smrti.

V poslední části mé práce se soustřeďuji na samotnou praxi *sokušinbucu*. Začínám její definicí a obecným popisem. Později se důkladněji věnuji jednotlivým stádiím praxe. V průběhu jejich popisu rovněž uvádím důvody mnichů pro její podstoupení. Na závěr zmiňuji několik odkazů na praxi v umělecké tvorbě.

1 Buddhismus

O Japoncích se říká, že se rodí jako šintoisté, žení a vdávají jako křesťané a umírají jako buddhisté. [2] Myslím, že tato věta dobře vystihuje skutečnost, že náboženství v Japonsku je velmi různorodé. Člověk si může vybrat z velkého množství náboženských směrů, z nichž mnohé jsou kombinacemi více proudů. Mezi ty hlavní a nejpopulárnější patří šintoismus a buddhismus.

1.1 Buddha

Buddhismus se řadí mezi nejstarší náboženství na světě. Jeho kořeny sahají až do Indie, kde jej založil Siddhártha Gautama (564/3–484/3 př. n. l.), známý jako Buddha.[3] Siddhártha Gautama se narodil na severovýchodě Indie ve vesnici Lumbiní, na hranici dnešního Nepálu jako syn hlavy kmene Šákjů.[4] Odtud získal přízvisko Šákjamuni, znamenající „mudrc Šákjů“. Obklopen přáteli a přepychem, prožil bezstarostné mládí. Ve svých devětadvaceti letech, když uviděl velké utrpení jiných lidí, rozhodl se však opustit rodinu i svůj pohodlný život a odebral se na cesty. Několik let vedl tvrdý asketický život, hledal pravdu v učeních různých mistrů a oddával se sebetrýznění a umrtvování vášní. Bohužel, tato cesta jej nedovedla ke kýženému osvobození. Zanechal tedy asketismu a začal se zabývat úvahami o původu utrpení a o způsobu, jak jej překonat. Jedné noci, když seděl pod stromem, se mu konečně podařilo dosáhnout osvícení a od tohoto okamžiku se stal Buddhou, tj. Probuzeným, Osvíceným. Krátce po probuzení začal hlásat vlastní nauku a na svém prvním kázání v Benáresu vyložil zásady svého učení, tzv. čtyři ušlechtilé pravdy. První ušlechtilá pravda říká, že život je neustálé utrpení. Druhá pravda považuje za příčinu utrpení žádostivost. Třetí říká, že člověk musí ovládnout sám sebe, odstranit žádostivost a ukončit tak utrpení. Čtvrtá pravda říká, že ke zničení utrpení vede Ušlechtilá osmidílná cesta neboli soubor pravidel pro správný život.[5]

---

[2] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 128.
[3] Siddhártha Gautama je běžně označován také jako historický Buddha. (viz MILTNER, Vladimír. *Vznik a vývoj buddhismu*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2001. str. 46).
[4] Šákjové byli severoindickým kmenem, který vytvořil malý stát v nepálském předhůří Himaláje. (viz KRYVELJOV, Iosif Aronovič. *Dějiny náboženství II*. 1. vydání. Překlad Václava Steindlová. Praha: Mladá fronta, 1981. str. 263).
[5] Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 22.

Po dobu čtyřiceti pěti let až do své smrti vedl Siddhártha život putovního kazatele, misionáře a hlasatele své nauky. Založil také početnou buddhistickou obec.[6]

1.2 Dělení buddhismu

Prvotní buddhismus byl založen na předpokladech, že život je „bezbolestný a nekonečný, protože jednotlivé životní cykly byly provázány existencí karmy.[7] Siddhártha však tomu nechtěl věřit a ve svém probuzení se mu podařilo najít způsob, jak nevyhnutelnému utrpení uniknout. Své myšlenky obsáhl ve čtyřech ušlechtilých pravdách, které učí o tom, že v lidském životě je strast, ale člověk jí může překonat. Pouze tak bude možné dosáhnout nirvány[8] a přerušit tak koloběh nekonečných zrození.[9] Po smrti Buddhy, pokračovali jeho učedníci v ústním šíření jeho nauky. Souhrn Buddhova učení byl sepsán až pět století po jeho smrti.

Buddhismus se postupem času začal dělit. Na začátku se rozdělil na dvě velké větve: mahájánu [10] a hínajánu,[11] též nazývanou théravádou.[12] Théraváda, jejíž zrod je datován do 4. století př. n. l., je praktikována na Srí Lance, v Myanmaru (dříve Barma), Thajsku a Kambodži. Mladší mahájána vznikla v 1. století n. l. a postupně se rozšířila do Číny, Koreje a Japonska.

Na rozdíl od konzervativní hínajány, která je bližší původní nauce Buddhově a dostupná pouze vyvoleným, mahájána nabízí cestu ke spáse všem věřícím. Na cestě

---

[6] Viz KRYVELJOV, Iosif Aronovič. *Dějiny náboženství II*. 1. vydání. Překlad Václava Steindlová. Praha: Mladá fronta, 1981. str. 263–264;
Viz LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. str. 30–36.

[7] Slovo karma pochází ze sanskrtu, jehož doslovný překlad je „čin“ a vyjadřuje řetězec příčin a následků v životě (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 22).

[8] Nirvána (san.) doslova znamená „prázdnota“, ale překládá se i jako „vyvanutí“, „vyhasnutí“. Není chápána jako zánik, ale přechod do jiného stavu existence (jako splynutí kapky s mořem). O dosažení nirvány usilují vyznavači všech buddhistických směrů. (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 22–23; viz http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Nirvána, [cit. 2015-05-10]).

[9] Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 22–23.

[10] Mahájána (san., jap. *daidžó* 大乗) znamená „velké vozidlo, kolo“. (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 23).

[11] Hínajána (san., jap *šódžó* 小乗) znamená „malé vozidlo, kolo“. (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 23).

[12] Théraváda (san.) znamená „učení starších řádu“. (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 23).

jim pomáhají bódhisattvové,[13] soucitné bytosti, které se blíží do nirvány, ale před jejím dosažením chtějí pomoci ke spáse všem ostatním bytostem. Kromě toho, že dokázali přinášet útěchu, dokázali na sebe brát i bolest a utrpení druhých. Není tedy divu, že patřili mezi oblíbené bůžky mahájánového buddhismu. Nejdůležitější a nejpopulárnější sútrou[14] této větve buddhismu je *Lotosová sútra*.

V 7. století vznikl buddhistický tantrismus, pod který spadají tibetský buddhismus a vadžrajána. Tibetský buddhismus je formou mahájánového buddhismu a je nazýván také jako lamaismus. Snaží se sloučit mnišská pravidla s kultovními metodami vadžrajány. Kromě Tibetu je praktikován rovněž v Mogolsku, Burjatsku[15] a mezi Kalmyky.[16] Z učení mahájány se vyvinula také vadžrajána.[17] Tento ezoterický směr buddhismu klade důraz na magické praktiky a rituály.[18] K dosažení spásy mají nápomoci techniky zapsané v posvátných textech zvaných tantra. Jsou v nich obsaženy magická zaříkadla (mantra),[19] tajemné obrazce (mandala)[20] a symbolická gesta (mudra).[21] Společně s mahájánou se vadžrajána rozšířila do Tibetu, Nepálu, Číny a Japonska.[22]

[13] Bódhisattva (san., jap. *bosacu* 菩薩), v překladu „bytost, toužící po osvícení“. (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 23).
[14] Sútra (san.) je výrok, poučka, aforismus, či jejich sbírka, která představuje buddhistickou kanonickou sbírku, pomocí nichž se přenášely myšlenky raného buddhismu.
[15] Burjatsko je republika Ruské federace ve východní Sibiři. (viz http://www.britannica.com/place/Buryatiya, [cit. 2015-05-15]).
[16] Kalmykové jsou mongolským národem, žijícím hlavně v Kalmycké republice v jihozápadním Rusku. (viz http://www.britannica.com/topic/Kalmyk, [cit. 2015-05-15]).
[17] Vadžrajána (san., jap *kongódžó* 金剛乗) znamená „diamantové vozidlo, kolo“.
[18] Ezoterický směr je tak označován proto, že se „prostřednictvím rituálních úkonů a mystické praxe snaží obnovit účast člověka na tajuplných procesech vesmírných i lidských.“ Cílem je „zakusit přítomnost dokonalého buddhovství v těle i skutcích člověka a přiblížit se mystériu bytí.“ Tato praxe je však dostupná pouze vyvoleným. (EARHART, H. Byron, *Náboženství Japonska*. 2. vydání. Praha: Prostor, 1999. str. 51).
[19] Mantra (san.) je slabika či slovo, o kterém se předpokládá, že má zvláštní moc. Jeho opakováním můžeme dosáhnout magických účinků. Vadžrajáně se také říká mantrajána, právě z důvodu kladené velkého důrazu na recitaci manter. (viz http://www.britannica.com/topic/Vajrayana, [cit. 2015-05-10]).
[20] Mandala (san.) je symbolický obrazec, používaný u provádění posvátných rituálů a u meditace. Reprezentuje celý vesmír a je místem koncentrace vesmírných sil. (viz http://www.britannica.com/topic/mandala-diagram, [cit. 2015-05-18]).
[21] Mudra (san.) jsou komplikovaná symbolická gesta rukou a prstů, která se používají v obřadech a tancích, nebo v sochařství či malbě. (viz http://www.britannica.com/topic/mudra, [cit. 2015-05-18].).
[22] Viz WANGU, Madhu Bazaz. *Buddhismus*. Překlad Vladimír Miltner. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. str. 61.

1.3 Buddhismus v Japonsku

Příchod buddhismu byl pro Japonce velmi významný, protože nová víra s sebou nesla také novou, zatím nepoznanou kulturu. Začátky nebyly jednoduché, protože lidé byli opatrní vůči jeho přijetí. Postupem času se však buddhismu podařilo prosadit a byl přijat za oficiální náboženství. Dnes je druhým[23] největším náboženstvím v Japonsku a jeho tradice jsou pevně zakořeněny v japonské kultuře.

1.3.1 Začátky buddhismu

Buddhismus (jap. *bukkjó* 仏教 nebo *bucudó* 仏道)[24] začal do Japonska pronikat v průběhu první poloviny 6. století v období mohylovém (300-700).[25] V té době existoval stát Jamato, který vznikl koncem 4. století sjednocením místních kmenů.[26] Rozkládal se na území středního Honšú, zhruba v dnešní oblasti Kansai, ale měl kontrolu i nad dalšími částmi ostrova. Jeho vývoj byl ovlivněn také okolními státy.[27] Zahraniční vztahy udržoval zejména s korejským poloostrovem, díky čemuž pronikaly korejské vlivy do všech sfér japonského života. Společně s dovozem tradičních výrobků a surovin, mířila do Jamata také vlna přistěhovalců, mezi nimiž byli hlavně řemeslníci a vzdělanci. Stali se významným přínosem pro Japonce, protože s sebou přinášeli mnoho praktických znalostí z oblasti medicíny, astronomie či náboženství. Díky svým schopnostem se mnohým z nich dokonce podařilo obsadit vysoké pozice u dvora. Obyvatele Jamata si tak postupně osvojovali novou kulturu, a to hlavně prostřednictvím nových náboženství, studováním konfuciánských a především buddhistických spisů.[28]

Buddhismus se do Japonska dostal přes Čínu a Koreu. Přesná doba jeho příchodu je poněkud sporná. Za oficiální datum se považuje rok 552, zaznamenán v kronice *Nihonšoki* 日本書紀 (též *Nihongi, Záznamy o naší zemi*, 720),[29]

[23] CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. Japan. The World Factbook [online]. 2012 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html
[24] V doslovném překladu je význam těchto slov „Buddhovo učení“ a „Buddhova cesta“.
[25] Mohylové období (jap. *kofun* 古墳) je nazýváno podle typických mohyl, které se tehdy stavěly a plnily funkci hrobky pro vysoce postavené členy společnosti. Jsou důkazem zvyšující se úrovně výroby a postupné diferenciace společnosti. Tento trend pokračoval v okrajových částech Japonska až do 9. století. (viz VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986. str. 39).
[26] Viz VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986. str. 46.
[27] Tamtéž, str. 51.
[28] Tamtéž, str. 56.
[29] *Nihonšoki* je druhou nejstarší dochovanou japonskou literární památkou. Je psána čínsky a jsou v ní zaznamenány japonské dějiny a mytologie. (viz ŠVARCOVÁ, Zdeňka. *Japonská literatura 712–1868*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005. str. 31).

ale za přesnější datum se považuje rok 538, který je uveden v análech kláštera Gangódži *Gangódži garan engi narabi ni ruki šizai čó* (*Historie kláštera Gangódži a záznam o jeho majetku*, 747). Podle zmíněných kronik byl buddhismus doporučen panovníku Kinmeiovi (vládl 539–571) [30] králem korejského státu Päkče [31] Songmiongem (vládl 524–554). [32] Ten vyslal do Jamata posla s žádostí o pomoc ve válce proti království Silla a společně s žádostí obdržel Kinmei jako dar sútry a sošku Buddhy ze zlata, stříbra a mědi.[33] Součástí poselství byl rovněž dopis, ve kterém král Päkče zdůrazňuje přednosti buddhismu a doporučuje jeho další šíření. Na japonský dvůr dorazila také skupina buddhistických mnichů a učenců vzdělaných v čínském písemnictví a vědách. Kontakty s Koreou však Japonsko navazovalo již mnohem dříve. Uvádí se, že již ve druhé polovině 3. století pracovali na císařském dvoře korejští písaři s čínským klasickým vzděláním jako jednatelé s Koreou a Čínou. Můžeme tedy předpokládat, že ve dvorských kruzích už mohla existovat jistá znalost buddhismu a pronikat tak i mezi lid.[34]

Před příchodem buddhismu neexistovalo v Japonsku žádné oficiální náboženství. Lidé věřili, že na světě vládne tajemno a duchové zemřelých, kterým se museli podřídit. Jejich moc spatřovali v přírodních úkazech a živlech. Ve snaze si tyto síly naklonit, lidé často putovali do lesů a hor, aby tam vzdávali poctu tajemným silám. Tyto síly nazvali *kami* 神, [35] v doslovném překladu „bůh“. Věřící časem vytvořili větší skupiny, ve kterých se zavazovali žít řádným životem a být ostatním k prospěchu. Tak vznikly

[30] Kinmei 欽明 nebo také Kimmei. (viz http://www.jref.com/history/list-japanese-emperors/, [cit. 2015-04-19]).
[31] Od počátku našeho letopočtu až do 7. století existovaly na korejském poloostrově tři státy (či království): Kogurjo, Päkče a Silla. V roce 668 došlo k jejich sjednocení pod vládou království Silla. (viz VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986. str. 54).
[32] Songmiong 聖明, jap. Seimei (viz KAMSTRA, J. H. *Encounter or Syncretism: The Initial Growth of Japanese Buddhism*. Leiden: E. J. Brill, 1967. str. 241);
Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 51.
[33] Viz VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986. str. 61.
[34] Viz WERNER, Karel. *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko: s přihlédnutím k Přednímu východu*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. str. 403.
[35] Výraz *kami* pochází ze šintoismu a je obtížné jej přesně vymezit a vyjádřit pouze jedním slovem. Můžeme jej přeložit jako „božstvo“, „síla“ či „esence“. Zahrnuje vše nevšední, co má vyšší, tajemný smysl nebo charakter nadpřirozené moci. Jako *kami* jsou označována nejenom božstva (šintoistická i božstva jiných náboženství), ale rovněž obzvláště zasloužilí lidé či krásné přírodní objekty a procesy. Jejich uctívání je nejstarší doloženou náboženskou praxí na japonském území a současně hlavním prvkem šintoismu. (viz KRAEMEROVÁ, Alice. *Základy asijských náboženství*. 1. vyd. Editor Blanka Knotková. Praha: Karolinum, 2005. str. 116; WERNER, Karel. *Náboženství jižní a východní Asie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995. Religionistika. str. 159; http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Kami [cit. 2015-05-10]).

základy původního japonského náboženství, které bylo nazváno šintó 神道.[36] Svůj název dostalo náboženství až po příchodu buddhismu, aby se od něj mohlo odlišit.[37]

Šintoistická víra byla v lidech hluboko zakořeněná, proto ze začátku nebylo pro buddhismus vůbec jednoduché se uchytit. Nové náboženství vyvolalo z jedné strany velkou vlnu odporu, protože lidé si nechtěli rozhněvat svoje božstva. Zároveň však mělo i své příznivce, z nichž nejmocnějším byl rod Soga.[38] Sogové si dokonce nechali postavit rodový buddhistický klášter, tím ale proti sobě popudili zastánce šintoismu, mezi něž patřily mocné rody Mononobe[39] a Nakatomi.

Spor mezi zastánci starého a nového náboženství trval několik desítek let a v jeho průběhu moc rodu Soga značně stoupla. Do čela rodu se ve druhé polovině 6. století dostal Iname (zemřel 570), který plnil funkci velkého komořího. Tato pozice zajistila Sogům velký vliv u dvora a nakonec se jim v roce 587 podařilo porazit rod Mononobe. Prosadili přijetí buddhismu u dvora, kde sehrál klíčovou roli při přejímání čínské kultury.[40]

Díky přijetí buddhismu se výrazně zrychlilo přijímání různých kulturních prvků z kontinentu.[41] Jedním z důvodů pro tyto náhlé změny bylo sílící působení Číny na své sousedy. Po více jak třech a půl století byl stát v roce 589 znovu sjednocen dynastií Sui. Ta byla následně vystřídána dynastií Tang (618–907), čímž začala jedna

[36] Šintó je japonské náboženství, které se vyvinulo z uctívání *kami*. Druhým způsoben čtení znaků ve slově *šintó* je *kami no miči*, což v překladu znamená „cesta božstev“. Náboženství je založeno na animismu a polyteismu a odráží představy Japonců o vzniku života a o uspořádání světa. Základními a zároveň nejstaršími spisy šintoistické mytologie jsou kroniky *Kodžiki* 古事記 (712) a *Nihonšoki*. (viz http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Šintó, [cit. 2015-05-10]).

[37] Viz LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. str. 346;
Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 13.

[38] Rod Soga pocházel z provincie Kawači a udržoval velmi dobré vztahy s korejskými přistěhovalci, kterými byla tato oblast hustě osídlena. Měl proto dobrý přehled o situaci na korejském poloostrově. Členové rodu navíc zastávali vysoké funkce na císařském dvoře a měli na vládce velký vliv. Není tedy divu, že právě jim svěřil císař obdrženou sošku Buddhy. (viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., c2001. str. 53).

[39] Rod Mononobe se stal velmi mocným na začátku 6. století a stál v čele opozice proti přijetí buddhismu. Vedoucí postavou opozice byl Mononobe no Okoši, zastávající funkci velkého ministra. (viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 54).

[40] Viz EARHART, H. Byron, *Náboženství Japonska*. 2. vydání. Praha: Prostor, 1999. str. 45;
Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 15;
Viz VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986. str. 61–62.

[41] Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 16.

z nejslavnějších epoch v čínských dějinách. Japonsko bylo také vyspělejší a mohlo intenzivněji přejímat cizí vzory. Některé dvorské rody se dokonce staly mocnějšími, než rod císařský a začalo docházet ke střetům jak mezi nimi, tak i mezi členy panovnického rodu.

Rod Soga se po svém vítězství stal nejmocnějším ve státě. Vůdce rodu Umako (zemřel 626) dosadil na trůn svoji neteř Suiko (vládla 593–628).[42] Ve stejném roce byl její synovec a zároveň korunní princ Šótoku Taiši (574–622)[43] jmenován do funkce regenta císařovny.[44] Právě v době jeho působení se buddhismus dočkal většího rozvoje. Princ sám byl jeho horlivým vyznavačem a propagátorem a rovněž vysoce vzdělaným mužem. Společně s Umakem prosadili mnoho nových reforem, díky kterým bylo zřejmé, že se přikloňují k čínským vzorům vlády a uspořádání společnosti. Jejich hlavní snahou bylo vytvoření konceptu nejvyšší autority, zosobněné císařem, které se museli všichni podřídit. V roce 604 vydal Šótoku *Chartu o sedmnácti článcích* (jap. *Džúšičidžó kenpó* 十七条憲法),[45] která vycházela hlavně z konfuciánského učení o uspořádání společnosti. V konfuciánství je základním vztahem ten mezi autoritou a podřízeným, a povinností každého člověka je vztah dodržovat a jednat podle svého postavení. Princ v Chartě mezi jinými zdůraznil tyto konfuciánské ctnosti a „nařídil (…) mít v obecné vážnosti buddhismus“.[46] Navíc je zřejmě autorem komentářů k několika sútrám (*Komentáře ke třem sútrám*) a také vydal *Císařský dekret* (594), propagující uctívání třech buddhistických klenotů. Za dobu jeho působení, počet vyznavačů tohoto

[42] Císařovna Suiko 推古天皇 je historicky první doloženou ženou na japonském trůně. (viz http://www.britannica.com/biography/Suiko, [cit. 2015-05-10]).

[43] Šótoku Taiši 聖徳太子, korunní princ, který se nikdy nestal císařem. Z pozice regenta však prosadil mnoho významných změn. Kromě *Charty o sedmnácti článcích*, o které se zmiňuji dále, rovněž přijal čínský kalendář, zavedl systém dvorských hodností a zvýšil úroveň poselstev do Číny (a přispěl tak k intenzivnějšímu přejímání znalostí z Číny). (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 16–17).

[44] Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku;
Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 16.

[45] *Charta o sedmnácti článcích* je soubor reforem vydaných princem Šótokuem, který pojednává o způsobu řízení státu. Charta byla kolektivním dílem reformátorské skupiny, které byl Šótoku ústřední postavou. Její text je citován v kronice *Nihonšoki*. (viz VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986. str. 68).

[46] REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 16.

náboženství značně vzrostl.[47] Vzniklo také mnoho chrámů, z nichž nejznámější je Hórjúdži.[48] Je to jeden z největších chrámových komplexů v Japonsku a byl postaven právě na příkaz prince Šótokua jako středisko buddhistického učení. Šótoku je tedy považován za opravdového zakladatele buddhismu v Japonsku.[49]

1.3.2 Období Nara

V období Nara (710–784) nastal velký rozkvět buddhismu. Japonskému lidu se zprvu zamlouvala hlavně představa Buddhy jako magického ochránce státu, který měl větší moc, než šintoistická božstva. Jednotlivé rody si nechávaly zbudovat chrámy, z nichž nejvýznamnějším byl chrám Tódaidži v hlavním městě Nara, který měl chránit vládu a císařský rod. Chrám nechal postavit císař Šómu (vládl 724–749), jeden z nejhorlivějších zastánců buddhismu mezi císaři. V chrámu nechal vztyčit sedmnáctimetrovou sochu Buddhy, jednu z největších bronzových soch na světě. Po dokončení sochy v roce 752 byl Buddha představen lidu při slavnostním obřadu zvaném „otevírání očí".[50] Tato socha, které Japonci říkají „velký Buddha" (jap. *daibucu* 大仏), představuje buddhu Vairóčanu, jenž je jedním z pěti transcendentních buddhů (san. dhjánibuddhů)[51] a zároveň ústřední postavou školy Šingon.[52] V roce 741 byl na příkaz císaře rovněž postaven v každé provincii mužský (*kokubundži*) a ženský (*kokubunnidži*) klášter. Buddhistické učení se tak rozšířilo do celého státu a bylo všem přístupné.

Kromě buddhistických nauk přitahovalo Japonce i spojené s nimi umění, které bylo mnohem snazší na přijetí. Osvojení si jednotlivých druhů umění znamenalo

---

[47] Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku;
Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 16;
Viz VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986. str. 70.

[48] Hórjúdži 法領事, znamená „Chrám kvetoucího práva". Je jedním ze sedmi velkých narských chrámů a nacházejí se tam jedny z nejstarších dřevěných budov na světě. (viz BOHÁČKOVÁ, Libuše, Vlasta WINKELHÖFEROVÁ. *Vějíř a meč (Kapitoly z dějin japonské kultury)*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1987. str. 308).

[49] Viz WANGU, Madhu Bazaz. *Buddhismus*. Překlad Vladimír Miltner. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. str. 43.

[50] Tamtéž, str. 83.

[51] Transcendentní buddhové jsou božské bytosti ponořené v meditaci, které (na rozdíl od lidských buddhů) nikdy nesestoupily na zemi. (viz LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. str. 269.

[52] Viz WANGU, Madhu Bazaz. *Buddhismus*. Překlad Vladimír Miltner. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. str. 130.

pro Japonce významný technologický pokrok. Jednalo se například o architekturu, techniky odlévání bronzu, stavbu mostů nebo výrobu sošek. Zejména plastiky z období Nara patří mezi nejlepší umělecká díla své doby.[53]

Z kontinentu pronikly do Japonska buddhistické filozofické směry, z nichž šest nejvýznamnějších Japonci pojmenovali jako šest narských škol (jap. *nanto rokušú*). Patřily mezi ně školy Ricu, Kuša, Džódžicu, Sanron, Hossó a Kegon. Brzy ale začalo docházet k většímu promíchání náboženství a politiky a vliv buddhistických mnichů na císařském dvoře byl příliš veliký. Řadě mnichů se to nelíbilo a z tohoto důvodu jich mnoho odešlo ze zkorumpovaných chrámů do horských oblastí, aby se tam mohli nerušeně věnovat náboženské praxi.

Zpopularizoval se tak horský asketismus, hnutí spojované s lidovou vírou v duchy hor. V období Heian se toto hnutí vlivem různých náboženských směrů zformovalo do náboženství šugendó 修験道. Šugendó tak kombinuje prvky taoismu, šintoismu, ezoterického buddhismu škol Tendai a Šingon společně s jinými náboženskými praktikami. Za legendárního zakladatele je považován En no Ozunu (pol. 7. stol.),[54] o němž se říká, že asketickou praxí v horách získal nadpřirozené schopnosti. Horští asketové, nazývání šugendžové 修験者,[55] se snaží tyto schopnosti získat pomocí meditace, recitace súter, půsty nebo sedění pod vodopády.[56]

S horským buddhismem je často spojován chrám Hisodera v oblasti Jošino. Tam se adepti věnovali praxi *Kokúzó gumondži-hó* 虚空蔵求聞持法, která jim měla dopomoci k fenomenální paměti a umožnit tak pochopit veškeré buddhistické texty. Tato praxe je odvozena od jména bódhisattvy Kokúzó bosacu (san. Akášagarbha), bódhisattvy moudrosti a paměti a jednoho z osmi velkých bódhisattvů čínského buddhismu.[57]

---

[53] Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 24.
[54] En no Ozunu 役小角, nazýván také En no Gjódža, En no Šókaku nebo En no Ubasoku. (viz http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/En_no_Ozunu, [cit. 2015-05-13]).
[55] Šugendžové, nazýváni také jako jamabuši 山伏 („dlící v horách).
[56] Viz JAPONSKÁ STUDIA. *En no Ozunu* [online]. 2015 [cit. 2015-05-13] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/En_no_Ozunu; JAPONSKÁ STUDIA. *Šugendža* [online]. 2015 [cit. 2015-05-11] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Šugendža
[57] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 131.

Mezitím vliv i moc buddhistických mnichů na císařském dvoře neustále rostly. Situace vyvrcholila, když císařovna Kóken (vládla 749–758)[58] jmenovala mnicha Dókjóa svým nástupcem. Vláda se chtěla oprostit od politického vlivu buddhismu, proto se rozhodla opustit Naru a založit nové hlavní město, Heiankjó,[59] čímž bylo ukončeno období Nara.[60]

1.3.3 Období Heian

Období Heian (794–1185) a Kamakura (1185/1182–1333) byly pro buddhismus dobou největšího rozkvětu. Byla založena celá řada buddhistických škol, které mají dodnes velmi mnoho přívrženců.

Popularita narských škol neměla dlouhého trvání a na začátku období Heian byla zastíněna dvěma novými směry ezoterického buddhismu, kterými byly školy Tendai 天台[61] a Šingon 真言. Jednalo se o reformátorské proudy, které odmítaly složité obřady a přílišnou formálnost a zdůrazňovaly přínos meditace a samoty.

Obě školy měly velký vliv na vývoj náboženství v Japonsku. Ezoterický buddhismus (jap. *mikkjó* 密教)[62] nabízel „možnost probuzení během jednoho života a v jednom těle“ (jap. *sokušin džóbucu* 即身成仏), čímž se od ostatních škol lišil. Jednotlivý přístup obou škol k ezoterickému buddhismu byl také jiný. Škola Šingon jej považovala za nejvyšší buddhistické učení, škola Tendai však pouze za jednu z částí svého učení.

Učení školy Tendai přivezl v roce 805 z Číny mnich Saičó (767–822), posmrtně nazýván Dengjó daiši. Její nauka vychází především z *Lotosové sútry*,[63] která tvrdí,

[58] Císařovna Kóken 孝謙天皇 vládla později jako císařovna Šótoku 称徳天皇 (764–770). (viz http://www.jref.com/history/list-japanese-emperors/, [cit. 2015-04-19]).
[59] Heiankjó 平安京 neboli dnešní Kjóto. Bylo hlavním městem Japonska v letech 794–1868.
[60] Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 24–26;
Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku
[61] Tendai v překladu znamená „základ, na němž spočívají nebesa“. (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 26).
[62] *Mikkjó* doslova přeloženo znamená „tajemná nauka“.
[63] *Lotosová sútra* patří mezi nejoblíbenější a nejrozšířenější buddhistická písma na Dálném východě. (viz EARHART, H. Byron, *Náboženství Japonska*. 2. vydání. Praha: Prostor, 1999. str. 51).

že ke spáse stačí prostá víra. Se školou souvisí také kult buddhy Amidy,[64] neustálé rozjímání o jeho spasitelském poslání a vyzývání jeho jména. Středisko školy založil Saičó v klášteru Enrjakudži na hoře Hiei. Jelikož se nacházelo pouze několik kilometrů od Kjóta, začal být Saičó považován za duchovního ochránce hlavního města. Po jeho návratu z Číny zájem dvora o ezoterické a tajné rituály velmi vzrostl (proto bývá buddhismus v této době nazýván jako aristokratický buddhismus). Po čase však bylo více favorizováno učení mnicha Kúkaie, zakladatele školy Šingon.[65] Touto školou se budu podrobněji zabývat v samostatné kapitole.

1.3.4 Období Kamakura

V období Kamakura se buddhismus dočkal velké obrody a rozkvětu. Do Japonska proudily další buddhistické směry a víra se rozšířila do všech společenských vrstev. Některé směry se v Japonsku šířily již dříve, ale prosadit se jim podařilo až mezi prostým lidem, protože byly poutavé a lehce srozumitelné. „Nové směry zahrnovaly učení všech 8 buddhistických škol a vycházely z přesvědčení, že nastalo období úpadku dharmy (jap. *mappó*).“[66] Významným centrem nových směrů byl chrám Enrjakudži na hoře Hiei.[67]

První z nových škol byla škola Čisté země (jap. Džódošú). Její název je odvozen od názvu ráje buddhy Amidy Čistá země (jap. džódó) a učí, že prostřednictvím vyzývání Amidova jména bude věřící znovuzrozen v tomto ráji. Zakladatelem školy byl mnich Hónen (1133–1212), na nějž později navázal jeden z jeho žáků, Šinran (1173–1262), který učení dále popularizoval. Provedl však několik reforem

[64] Amida (jap., san. Amitábha) znamená doslova „nekonečně jasný“. Patří k oblíbeným mahájánským Buddhům a je ztělesněním moudrosti a slitovné něhy. Jedná se spíše o mytologickou postavu a podle buddhistické tradice je stvořitelem Čisté země. (viz WANGU, Madhu Bazaz. *Buddhismus*. Překlad Vladimír Miltner. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. str. 123;
viz http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Amida, [cit. 2015-05-11]).

[65] Viz EARHART, H. Byron, *Náboženství Japonska*. 2. vydání. Praha: Prostor, 1999. str. 39;
Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku;
Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 26.

[66] *Mappó* je jedním ze tří období buddhistického zákona. Podle konceptu se historie dělí na období *šóbó* (období spravedlivého zákonu), *zóbó* (období padělaného zákonu) a *mappó* (období úpadku zákonu). Období úpadku znamená, že lidé již nebudou následovat Buddhovo učení a nastane doba nepokojů a katastrof. Ukončeno bude až s příchodem nového buddhy.
(viz http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Mappó, [cit. 2015-05-21]).

[67] Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku

a nakonec založil Pravou školu Čisté země (jap. Džódošinšú), jako odnož původního učení.

Další z významných škol byla založena Ničirenem (1222–1282), mnichem prostého původu a významným učencem. Namísto Amidy, zdůrazňoval význam *Lotosové sútry* a sám se označil za bódhisattvu, který má sútru rozšiřovat. Své hnutí nazval Lotosová škola (jap. Hokkešú), ale známá je hlavně jako Ničirenova škola (jap. Ničirenšú). Ničiren šířil svou víru rovněž jako putující kazatel. Zdůrazňoval, že je potřeba uctívat *Lotosovou sútru* a uvědomit si vlastní buddhovský potenciál, aby bylo možné dosáhnout probuzení. Byl velmi kritický vůči ostatním směrům a předpovídal neštěstí všem, kteří nesdíleli jeho názory. Tato otevřená kritika byla v Japonsku neobvyklá. Představitelé škol se dosud vzájemně respektovali a nevyvraceli učení ostatních.[68]

Jedním z nejpodstatnějších směrů období Kamakura byl zen 禅 (čín. chan)[69] – meditativní buddhistický směr, který byl velmi oblíben mezi vojenskou vrstvou.[70] Ačkoliv jeho prvky byly v japonském buddhismu již po staletí, ujal se až poté, co jej z Číny přivezli mniši Eisai (1141–1215)[71] a Dógen (1200–1253). Zen v sobě spojuje mystické koncepce indického buddhismu s realistickým přístupem a technikami Číňanů. Učení bylo předáváno z učitele na žáka pomocí propracovaných metod meditace a přísnou kázní. Smyslem zenu je skrze meditaci dospět k *satori* neboli k duchovnímu probuzení.

V Japonsku vznikly dvě hlavní zenové školy. První je škola Rinzai, založena mnichem Eisaiem. Škola využívá *kóanů* – výroků a otázek pokládaných mistrem – s jejichž pomocí se mysl vyčistila pro meditaci. Druhá škola, Sótó, byla založena Dógenem a klade důraz na *zazen*, meditaci vsedě, jako na cestu k dosažení *satori*. Obě školy sdílejí mnoho podobných názorů, například vyjádření nábožné oddanosti

[68] Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku;
Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 54–55.
[69] JAPONSKÁ STUDIA. *Zen* [online]. 2015 [cit. 2015-06-08] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Zen
[70] Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 53.
[71] Eisai je rovněž znám jako zakladatel čajové kultury v Japonsku. (viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 56).

se projevuje každodenní prací. Zdůrazňovaly sebekázeň a rozvahu, a proto se staly oblíbené u válečnické třídy samurajů.[72]

Buddhismus byl hlavním prostředníkem vzdělanosti a kultury v období Kamakura a sloužil jako ideologická podpora státu. Jeho vliv pronikal také do malířství a umění. Získával si přízeň lidí prostřednictvím nejrůznějších obřadů, které měly zajistit štěstí, Buddhovu ochranu či dlouhý život. Postupně začal srůstat s životem národa a současně se snažil do sebe začlenit i běžné japonské víry – konfucianismus a šintoismus. „Z této doby pochází patrně i rčení, že šintó je kořen stromu, konfucianismus jeho kmen, ale buddhismus že je jeho plný květ.“[73]

1.3.5 Období Edo

V průběhu období Edo (1600/1603–1868)[74] bylo Japonsko téměř celou dobu uzavřeno a kontakt se zahraničím byl omezen na minimum (jap. *sakoku*).[75] Nevznikaly tak žádné nové školy, pouze se rozvíjely stávající. Buddhismus sloužil jako prostředek k evidenci obyvatel, ze zákona se totiž každý obyvatel musel registrovat v nejbližším chrámu (systém označovaný jako *dannadera*).[76]

V tomto období měl buddhismus podporu dvorské šlechty, tzv. šógunátu. Sjednotitelé Japonska ale značně omezili moc buddhistického kléru a zájem se přesunul ke konfucianismu. Na konci období moc šlechty upadá a s ní také politický i kulturní vliv buddhismu. Začalo mírné pronásledování náboženství – chrámům byly odebrány příjmy a mnoho z nich bylo zavřeno, literatura odstraněna a mniši byli donuceni vzdát se svých titulů i klášterního života a vrátit se k světskému zaměstnání.[77]

Hlavním náboženstvím ve státě byl zreformovaný šintoismus. Nešířil se ale podle očekávání, a tak vláda svěřila tento úkol šintoistickým a buddhistickým

[72] Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku;
Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 56;
Viz WANGU, Madhu Bazaz. *Buddhismus*. Překlad Vladimír Miltner. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. str. 60.
[73] Viz LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. str. 347.
[74] Období Edo je také nazýváno období Tokugawa, podle šógunů, kteří v té době vládli.
[75] *Sakoku* je období izolace Japonska, trvající od 30. let 17. století až do 1854 roku. V té době Japonsko udržovalo slabé kontakty pouze s Holandskem a se sousední Čínou, Koreou a královstvím Rjúkjú.
[76] Viz JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku
[77] Viz REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006. str. 95–96, 100–102.

školám. Bylo jim povoleno hlásat vlastní nauku, avšak pouze v souladu s provedenými reformami. Náboženský život byl tak rozvrácen, že v roce 1877 došlo k oddělení buddhismu od šintoismu a o několik let později k úplnému odloučení náboženství od státu.

Na popularitě začalo nabývat křesťanství, které bylo dosud v Japonsku pronásledováno. V roce 1889 byla vyhlášena zásada náboženské svobody a od té doby se všechna tři náboženství mohla nerušeně rozvíjet.[78]

[78] Viz LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. str. 349–351.

2 Škola Šingon a její zakladatel Kúkai

Jak již bylo zmíněno dříve, v období Heian nastal velký rozkvět buddhismu. Objevily se nové školy ezoterického buddhismu, Tendai a Šingon. Oproti předchozím narským školám bylo jejich učení přístupnější a rychle si tak získaly oblibu mezi lidmi. Po krátkém počátečním úspěchu školy Tendai se do popředí dostala škola Šingon.

2.1 Škola Šingon

Zakladatelem školy Šingon byl mnich Kúkai. Japonsky je nazývána *šingonšú* 真言宗, což v doslovném překladu znamená „škola pravých slov". Její učení vychází z čínské tantrické školy Mizong, ale svůj původ má v Indii, odkud jej do Číny přinesli tantričtí mistři. Řadí se k vadžrajánovému buddhismu,[79] což je forma ezoterického buddhismu, kterému se v Japonsku říká *mikkjó*. Učení školy říká, že prostřednictvím různých rituálů je možné dospět k probuzení a dosáhnout buddhovství ve stávajícím těle (*sokušin džóbucu*). Jedná se například o recitaci manter, použití muder a mandal nebo asketickou praxi. Mniši z prefektury Jamagata použili stejný termín (*sokušin džóbucu*), aby vysvětlili svou praxi sebevraždy pomocí sebemumifikace.[80]

V učení školy Šingon je probuzení chápáno jako uvědomění si vlastního buddhovství a dosažení stavu jednoty se všemi věcmi – splynutí s univerzálním proudem vědomí. Tvrdí, že Buddhova podstata se skrývá v každém z nás, hledání Buddhy tedy znamená, hledání uvnitř sebe sama.[81] Podle Kúkaie „stát se Buddhou" znamená porozumět povaze tří myslí – vlastní, cizí (zahrnující všechny bytosti) a Buddhově. Tyto tři aspekty tvoří nerozdělitelnou jednotu a smyslem ezoterické praxe je uvědomění si rovnosti těchto tří myslí, a tím i vlastního buddhovství.[82]

Meditativní techniky *mikkjó* využívají veškeré schopnosti a sílu lidského těla i mysli. Schopnosti myšlení, citu, vnímání, vědění a konání jsou shrnuty ve třech

[79] Viz THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Shingon* [online]. 2015 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.britannica.com/topic/Shingon
[80] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 135–137;
Viz MATSUO, Kenji. *A history of Japanese Buddhism*. Folkestone: Global Oriental, 2007. str. 163.
[81] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 133.
[82] Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 60–61.

tajemstvích (jap. *sanmicu* 三蜜), které jsou základem ezoterické praxe. Reprezentují vše prostupující činnosti Buddhova těla, řeči a mysli, které se odrážejí v každém z nás. Zjednodušeně řečeno, pokud tyto tři činnosti člověk sjednotí s činnostmi Buddhy, dosáhne buddhovství.

Tajemství těla je vyjádřeno různými gesty rukou (tzv. mudrami), pohyby celého těla, meditačními pozicemi, stejně jako vůní kadidla a chutí různých bylin. Využívá se také rituálních či uměleckých předmětů. Tajemství řeči je spojeno s recitováním manter a dháraní (tajemných veršů). Tajemství ducha se vztahuje na samádhi (jap. *sanmai*) [83] tzv. pět moudrostí umožňujících poznání pravdy. S jejich pomocí je možné dosáhnout konečného probuzení.[84]

V průběhu svého vývoje začlenilo *mikkjó* do svého systému buddhů a bódhisattvů mnoho indických božstev. Škola Šingon si za své hlavní božstvo zvolila Buddhu Vairóčanu, jehož jméno je překládáno jako „planoucí“[85] nebo „velké slunce“.[86] Je to bůh nesoucí světlo a zahánějící temnotu.[87] V japonštině se nazývá Dainiči Njorai. Symbolizuje celý vesmír, a proto se mu také říká kosmický Buddha. Nikdy se nenarodil, a proto se věří, že existuje ve všech věcech a bytostech, a je od nich neoddělitelný. Představuje sjednocení veškeré moudrosti a vlastností reprezentovaných individuálně řadou buddhistických božstev. Ztělesnění celého vesmíru a projevů podstaty buddhovství v jedné všeobjímající bytosti bylo vývojem, charakteristickým pro ezoterický buddhismus a důležitým krokem v systematizaci *mikkjó*.[88]

Hlavními spisy školy jsou *Sútra Velkého zářivého* (jap. *Dainičikjó* 大日経, san. *Mahávairóčanasútra*) a *Diamantová sútra* (jap. *Kongóčókjó* 金剛頂経, san. *Vadžraččhédikápradžňápáramitásútra*). *Dainičikjó* pochází pravděpodobně

[83] Samádhi (san., doslova „stav pevného upoutání mysli“) je meditativní stav, při kterém se tělo a mysl spojují v jedno. Rozlišuje se pět stádií soustředění. (viz NYANATILOKA. *Buddhistický slovník: příručka buddhistických pojmů a nauky*. Překlad Jan Honzík. Praha: DharmaGaia, 2008. str. 181; YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 99–100).
[84] Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 61–62.
[85] Viz LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. str. 269.
[86] Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 63.
[87] Viz LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. str. 269.
Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 63–64.
[88] Tamtéž, str. 62–63.

z poloviny 7. století, původní text se ovšem nedochoval. K sútře bylo napsáno mnoho komentářů, z nichž nejdůležitějším pro školu Šingon je *Dainičikjó Kaidai* (*Výklad Sútry Velkého zářivého*) napsán Kúkaiem. V sútře jsou obsaženy detailní popisy ezoterických rituálních praxí, jako například zasvěcovací rituál, rituál ohně (*goma*) nebo způsoby použití muder a manter. Původ *Kongóčókjó* je nejasný, ale předpokládá se, že její první části byly napsané ve druhé polovině 7. století v jižní Indii. V sútře je představen Dainiči Njorai v situaci, kdy shromážděným božstvům odpovídá na Šákjamuniho otázky, jak lze podle něj dosáhnout probuzení a stát se Buddhou. Obecně však škola Šingon kladla větší důraz na studium *Dainičikjó.* [89]

2.2 Život a učení Kúkaie

Mnich Kúkai 空海, posmrtně nazývaný Kóbó daiši 弘法大師 („velký učitel rozšiřující zákon“), nejvíce proslul jako zakladatel školy Šingon. Je ale znám rovněž jako básník a učenec. Je mu například připisována tvorba japonské slabičné abecedy nebo projekt výborného zavodňovacího systému.[90]

Narodil se ve šlechtické rodině Saeki v prefektuře Sanuki[91] na ostrově Šikoku. Jeho původním jménem bylo pravděpodobně Tótomono, ale později přijal buddhistické jméno Kúkai znamenající „moře prázdnoty“.[92]

Až do svých 14 let studoval doma konfucianismus. Poté odešel do Kjóta, pokračovat ve studiu čínské poezie a konfucianismu pod vedením svého strýce (Ata no Ótariho), který byl zároveň učitelem samotného korunního prince.[93] Po třech letech složil zkoušky na konfuciánskou univerzitu v Kjótu, kde úspěšně pokračoval ve studiu. Tato škola byla jedinou institucí vyššího vzdělání v celé zemi, jejíž úspěšné ukončení

[89] Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 83–85.
[90] Viz EARHART, H. Byron, *Náboženství Japonska*. 2. vydání. Praha: Prostor, 1999. str. 52;
Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 128.
[91] Sanuki je dnešní město Zencúdži v prefektuře Kagawa. (viz MATSUO, Kenji. *A history of Japanese Buddhism*. Folkestone: Global Oriental, 2007. str.36).
[92] Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 26.
[93] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 98.

otevíralo cestu rychlému povýšení. Kúkai tedy započal cestu, která byla snem všech dětí provinční šlechty.[94]

Na univerzitě si rychle získal pověst znamenitého žáka. Školu však nečekaně opustil a od té doby se věnoval buddhismu. Začal žít společně s buddhistickými askety, kteří byli většinou soukromě vysvěcení, vládou neuznaní nezávislí věřící žijící ve světě zcela odlišném od vznešených chrámů a klášterů oficiálních kněží. Ve skutečnosti byla vláda vůči nim velmi obezřetná, protože se obávala, že tito mniši by mohli svými názory a činy rozvrátit zavedený společenský řád. Buddhistické organizace se k nim chovaly lhostejně či dokonce nepřátelsky, poněvadž jejich funkce ochrany národa a služby státu byly těmi nejdůležitějšími.[95]

Názory autorů, proč Kúkai tak náhle opustil školu, se liší. Jeremiah[96] říká, že jedním z důvodů byla Kúkaiova nespokojenost s moralistickou naukou konfucianismu. Začal hloubat nad smyslem života a smrti, otázkami, kterými se konfucianismus nezabývá.[97]

Podle Kasahary v poslední době převažuje názor, že rozhodujícím byl jeho původ v provinční šlechtě. Podle této hypotézy, provinční šlechta byla dvojího charakteru. Její členové byli totiž hlavními představiteli místní samosprávy, ale zároveň byli úzce spjati s místem svého bydliště. Proto byli velmi citliví na rozpory v politice ústřední vlády, utrpení místních rolníků a na vlastní nejednoznačné postavení ve společnosti. Výchova v takových podmínkách zjevně způsobila, že Kúkai pociťoval jistou nespokojenost se svým životem studenta, jehož konečným cílem měla být státní služba. Proto se nejspíše rozhodl hledat spásu v buddhismu.

Yamasaki tvrdí, že jednou z možných příčin bylo setkání Kúkaie s mnichem Gonzóem (758–827). Ten ho zasvětil do rituálu *Kokúzó gumondži-hó*, který by se dal přeložit jako *Meditace jitřenky*, kterým byl natolik uchvácen, že zanechal svých dosavadních studií. Později ve svém prvním díle *O poslání trojího učení* (*Sangó šiiki* 三教指帰) Kúkai napsal, že právě tato zkušenost s rituálem změnila jeho život.

---

[94] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 98.
[95] Tamtéž, str. 98–99.
[96] Ken Jeremiah, autor mnoha knih s převážně náboženskou tématikou. Ve své knize *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata* podrobně popisuje svůj výzkum mumií *sokušinbucu* z prefektury Jamagata.
[97] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 129.

Kúkai se vzdal možnosti přepychového života a nadějné kariéry ve vládě, a zasvětil svůj život náročné a osamělé asketické praxi. Zdá se tedy, že setkání s buddhistickým mnichem mělo na Kúkaie přinejmenším tentýž vliv jako prostředí, ve kterém vyrůstal, a seznámení s rituálem *Kokúzó gumondži-hó*, jakkoliv nahodilé, významným způsobem přispělo k jeho rozhodnutí stát se knězem a náboženským člověkem.[98]

Po svém rozhodnutí opustit školu a věnovat se buddhismu Kúkai strávil dlouhou dobu v horách a věnoval se pouze buddhistické praxi. Trávil čas meditacemi a navštěvoval různá místa, kde se provozovala ezoterická praxe a náboženství šugendó. Na svých cestách se mu do rukou dostala *Sútra Velkého zářivého* a usoudil, že právě v ní obsažena nauka představuje vše, co hledal v buddhismu. Aby plně porozuměl tomuto textu, rozhodl se odjet do Číny, aby tam našel mistra, který by mu její učení vyložil.[99]

Hlavním zdrojem informací o Kúkaiově cestování jsou jeho vlastní zápisky. Ještě před odjezdem do Číny v roce 804 obdržel mnišskou ordinaci v klášteře Tódaidži a konečně se tak oficiálně stal mnichem. Do Číny odplul společně s oficiální delegací, jejímž členem byl rovněž mnich Saičó, zakladatel školy Tendai. Koncem roku přijel Kúkai do hlavního čínského města Chang'an. Navštívil zde různé chrámy, kde pod vedením indických kněží studoval sanskrt a indické buddhistické nauky. Při návštěvě chrámu Qinglong se seznámil s mnichem Huiguem (746–805), který údajně již dlouho očekával na jeho příchod. Kúkai studoval ezoterický buddhismus pod vedením Huigua, který mu nakonec udělil hodnost *denbó adžarii*, znamenající „mistr ezoterického buddhismu zplnomocněný k zasvěcení ostatních". Kromě ezoterických písem, studoval Kúkai rovněž sanskrt a hinduistické nauky.[100]

Kúkai původně plánoval zůstat v Číně dvacet let, ale do vlasti se vrátil již po dvou letech. Kromě ezoterických formulí přivezl také nádherné rituální předměty,

---

[98] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 99.
[99] Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 26–27.
[100] Viz MATSUO, Kenji. *A history of Japanese Buddhism*. Folkestone: Global Oriental, 2007. str. 36;
Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 103;
Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 28.

umělecká díla a literární památky. Jednalo se mezi jinými o 142 súter, 42 sbírek sanskrtských manter, kolekci 32 spisů a komentářů, 10 mandal a obrazů, 9 druhů rituálních náčiní a různé památky od mistrů *mikkjó*.[101] O svých zážitcích v Číně sepsal podrobnou zprávu, kterou poslal císaři Heizeiovi (vládl 806–809), ale nedočkal se žádné odpovědi. Dvůr byl tehdy nakloněn Saičóovi, který se těšil přízni i předchozího císaře Kammua (vládl 781–806). Saičó se vrátil do vlasti o rok dříve než Kúkai. Jeho učení Tendai vzbudilo na dvoře velký zájem a v krátké době se stalo tak oblíbeným, že škola Tendai byla uznána státem už v roce 806. Saičóova popularita byla pravděpodobně jedním z důvodů, proč se Kúkaiovi nepodařilo dříve prosadit.[102] Hlavním důvodem byla nelibost císaře Heizeie vůči Kúkaiovi. Císař dohnal až k smrti svého mladšího bratra, prince Ijoa (zemřel 807), protože jej podezříval ze spiknutí. Princovým učitelem byl právě Kúkaiův strýc a císař se pravděpodobně obával podobných tendencí ze strany Kúkaie.[103]

S nástupem nového císaře Sagy (vládl 809–823), se situace změnila, a Kúkai si vysloužil u dvora velký respekt, zatímco Saičó najednou upadl v zapomnění. Císařův zájem se příliš netýkal učení školy Šingon, ale spíše Kúkaiovy znalosti čínštiny. Díky přízni císaře se Kúkai těšil velké popularitě a spřátelil se s řadou aristokratů.[104] Dokázal rozšířit své učení a v letech 812–813 byla škola Šingon uznána za samostatnou školu japonského buddhismu.

V roce 810 císař Saga potlačil pokus o jeho svržení z trůnu. Ve snaze obnovit mír v zemi, požádal Kúkai císaře o svolení provést ezoterický rituál, který měl za cíl ochránit národ. Po obdržení svolení byl rituál proveden v klášteře Takaosandži [105] a jednalo se o první rituál proveden Kúkaiem po jeho návratu z Číny. Kúkai se stal odborníkem v *mikkjó* a vysloužil si uznání v celé zemi. Ve stejném místě o dva roky později provedl zasvěcovací rituál skupiny mnichů, z nichž tři dokonce byli žáky

[101] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 103;
Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 28.
[102] Viz MATSUO, Kenji. *A history of Japanese Buddhism*. Folkestone: Global Oriental, 2007. str. 37.
Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 28.
[103] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 103.
[104] Tamtéž, str. 103.
[105] Takaosandži je klášter na hoře Takao, severně od Kjóta a byl významným náboženským centrem v období Nara.

Saičóa. Jednalo se o první veřejný zasvěcovací rituál, jehož se zúčastnili vysoce postavení narští kněží[106] i samotný Saičó. Chrám Takaosandži se tak během necelých tří let stal hlavním centrem ezoterického učení v Japonsku.[107] V roce 824 chrám obdržel oficiální status a podporu vlády a byl přejmenován na Chrám Šingon svaté ochrany národního blaha (Džingo kokuso Šingondži, většinou zkráceno na Džingodži). O pět let později byl předán do rukou Kúkaiovi.

V roce 816 Kúkai požádal císaře o povolení založit centrum meditačních praxí na posvátné hoře Kója, ležící v prefektuře Kii. Zanedlouho přišel císařský souhlas a hned poté Kúkai zahájil průzkum hory. Samotná výstavba začala pod jeho dohledem až v roce 819. Kúkai byl dokonce projektantem kláštera. Jeho přáním bylo, aby se klášter stal klidným místem, daleko od světského světa a dohledu císaře, kde by se škola Šingon mohla nerušeně rozvíjet. Bohužel, byl povolán do hlavního města, aby tam působil jako ministerský poradce a musel svěřit dokončení práce do rukou svých žáků.[108]

V roce 823 císař Saga svěřil Kúkaiovi do rukou správu nad chrámem Tódži v Kjótu. Pro Kúkaie to byla velká pocta a rozhodl se z chrámu udělat centrum pro studium ezoterických nauk a sídlo školy Šingon. Tyto nauky poté dostaly vlastní pojmenování, právě podle názvu chrámu – ezoterické učení chrámu Tódži (tómicu).

Kúkai se na horu Kója vrátil až v roce 832, kde zůstal do své smrti o pouhé tři roky později. Hora Kója společně s chrámem Džingodži a Tódži představovaly tři velká centra školy Šingon v Japonsku.[109]

O Kúkaiově životě existuje také nespočet legend. Odkazují na něj i různé příběhy vyprávěné po celém Japonsku, které se souborně nazývají *Legendy o Kóbóvi* (jap. *Kóbó densecu*).[110]

---

[106] Narští kněží byli představiteli tzv. šesti narských škol, které měly v Japonsku v tomto období výsadní postavení.
[107] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 104.
[108] Viz YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. str. 29–30.
[109] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 107.
[110] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 128.

2.3 Spory po smrti Kúkaie

Po Kúkaiově smrti se vedly spory o moc mezi chrámem Tódži a horou Kója, a také o to, kdo bude vysvěcovat kněží. Kúkai totiž neurčil, který z chrámů je důležitější, proto mezi nimi byla velká rivalita. Chrám Tódži byl hlavním centrem výuky šingonských mnichů, na druhou stranu hora Kója byla místem odpočinku Kúkaie.

Těsně před smrtí bylo Kúkaiovi povoleno zasvětit tři kněží ročně na hoře Kója, která tímto monopolem získala větší prestiž a moc. Opatovi kláštera Tódži se to však nelíbilo a v reakci na jeho stížnost vláda v roce 853 zvýšila počet zasvěcených na šest ročně. V roce 882 však vláda po obdobné stížnosti vrátila pravomoc nad všemi svěceními zpět na horu Kója. Přestože z nařízení vlády, kterýkoliv chrám mohl nominovat kandidáty na svěcení, v praxi to znamenalo konec funkce chrámu Tódži jako hlavního výcvikového centra školy Šingon.

Ani v průběhu období Heian se vztahy mezi chrámy nezlepšily. Jejich vzájemná rivalita vyvolala mnohé spory, z nichž většinou vyšel vítězně chrám Tódži, poněvadž měl v té době schopnější mnichy. V současnosti je však moc opět soustředěna na hoře Kója.[111]

2.4 Kult Kóbó daišiho

Po Kúkaiově smrti v roce 835 bylo jeho tělo spáleno a pohřbeno na hoře Kója. Tento fakt je zaznamenán i v dobových spisech. Několik desítek let po jeho smrti však jeho spálení začalo být zpochybňováno. Říkalo se, že nezemřel, ale ponořil se do hluboké meditace.

Ve spise *Záznamy o Kúkaiových aktivitách* (jap. *Daiši gogjódžó šúki* 大師御行状集記) z roku 1089 popisuje mnich Keihan (1031–1104) incident, který se údajně stal v roce 921. Mnich Kangen se vydal na horu Kója s císařským nařízením udělujícím Kúkaiovi jeho posmrtný titul. Vstoupil do Kúkaiovy hrobky, kde nalezl jeho tělo v neporušeném stavu, stále teplé jako za živa. Tento záznam je samozřejmě legendou, potvrzuje však dohady, že již v 10. století se věřilo, že Kúkai nezemřel, ale ponořil

[111] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 107–109.

se do stavu hluboké meditace. Říká se, že v tomto stavu setrvá až do příchodu posledního buddhy Maitréji.[112] Poté procitne z meditace a pomůže probudit i všechny ostatní bytosti. Lidé věří, že Kúkai sám byl *sokušinbucu*.

Tato víra se stala základem, na kterém je založen kult Kóbó daišiho. Je uctíván nejen jako velký učitel, ale rovněž jako božstvo. Kult se mezi lidem velmi rychle ujal, částečně proto, že byl shodný s vírou v příchod Maitréji, která byla již v období Heian rozšířená. Kóbó daiši byl dokonce vnímán jako vtělení Maitréji a hora Kója jako část Maitréjova ráje Tušita. Mnozí proto chtěli být na hoře pochováni, aby tak byli duševně spojení s tímto posvátným místem. Nejednalo se pouze o mnichy, ale i o běžné lidi. Hora Kója se tak postupně stala posvátným místem pohřbívání oddaných buddhistů.[113]

[112] Maitréja (san., jap. Miroku) je budoucí buddha, který přijde v době, kdy Buddhovo učení úplně zanikne. Nyní je bódhisattvou, žijícím ve svém ráji Tušita.
(viz http://www.britannica.com/topic/Maitreya-Buddhism, [cit. 2015-05-15]);
Podle svatého písma, Maitréja bude zrozen na této zemi 5670000 let po smrti historického Buddhy.
(viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 137).

[113] Viz KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001. str. 111–113.

3 *Sokušinbucu*

Od 11. až do 19. století mniši ze školy Šingon podstupovali proces sebemumifikace zvaný *sokušinbucu*. Přestože se o sebemumifikaci pokoušelo mnoho mnichů, pouze hrstce z nich se podařilo dosáhnout svého cíle. Ti úspěšní jsou nyní uctíváni v chrámech jako božstva.

Název *sokušinbucu* se překládá jako „živoucí buddha“. Je zároveň označením pro název praxe i osobu, která ji podstoupila. Buddhističtí mniši podstupující praxi následovali Kúkaiovo učení, které tvrdí, že dosažení buddhovství je možné ve stávajícím těle. Z jeho názvu *sokušin džóbucu* byl pak odvozen termín *sokušinbucu*.

Praxe se dostala do širšího povědomí lidí v 60. letech minulého století, kdy profesor Kosei Ando[114] zahájil výzkum mumií (jap. *miir*a) mnichů, kteří praxi podstoupili, nacházejících se v severním Japonsku. O rok později Akira Macumoto[115] s týmem odborníků rovněž začali zkoumat tento fenomén a vytvořili Skupinu pro výzkum japonských mumií (Nihon miira kenkjú gurúpu). Od té doby bylo vydáno několik článků a knih o sebemumifikaci, většina z nich je v japonském, italském a francouzském jazyce. V angličtině existuje pouze několik odborných článků, a jelikož pocházejí převážně z doby těchto výzkumů, obsahují velmi málo informací.[116] Mnoho publikací se o mumiích sice zmiňuje, jde ale většinou pouze o základní informace, které se často opakují. Podobná situace nastává při prohledávání internetu, kde články mají z větší části totožný obsah a dohledání podrobnějších a serióznějších informací je problematičtější.

Zdá se však, že počet článků o *sokušinbucu* se zvyšuje, a tedy i přibývá lidí, kteří se o praxi zajímají. V poslední době je to hlavně díky dvěma nejnovějším objevům mumií. Na začátku roku 2015 byly nalezeny hned dvě mumie mnichů sedících v lotosové pozici. První byla nalezena koncem ledna v Mongolsku[117] a druhá zhruba

[114] Kosei Ando, japonský profesor, který společně s týmem odborníků z univerzity v Niigatě zkoumal v roce 1960 mumie *sokušinbucu*. (viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 6,101.

[115] Akira Macumoto, stejně jako profesor Ando, i Macumoto se o rok později rozhodl zkoumat mumie *sokušinbucu*. (viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 6).

[116] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 6.

[117] Viz GOLGOWSKI, Nina. Centuries-old mummified monk found meditating in Mongolia: report. New York Daily News [online]. January 28, 2015, 8:07 PM [cit. 2015-04-09].

o měsíc později v Nizozemsku.[118] Oba tyto objevy vyvolaly na veřejnosti velkou senzaci. Většinu zaujala pouze část o sebemumifikaci, kterou považují buď za fascinující, nebo se jim úplně příčí. V obou případech nechápou důvod pro její podstoupení, poněvadž jim chybí historické souvislosti. V následujících podkapitolách tedy přiblížím původ praxe a důvody pro její podstoupení.

3.1 Původ praxe

Je těžké určit přesný původ procesu sebemumifikace. Údajně byl prováděn v buddhistických školách, ale v jejich záznamech o nich nejsou žádné zmínky. Potřeba zachování lidského těla nebyla zmíněna ani historickým Buddhou a nepochází ani z buddhistických textů. Navíc ortodoxní buddhisté takovou praxi nepodporují. Podle buddhistické víry je tělo naopak považováno za nedůležité a je pouze zdrojem utrpení. Touha po zachování tělesné schránky je však běžná v čínských i japonských buddhistických školách. Je to pravděpodobně výsledkem prolínání různých náboženských tradic v Japonsku, jak rovněž vlivem šintoismu a jeho úcty k mrtvým.

Praxe *sokušinbucu* má své kořeny v učení ezoterické školy Šingon vycházející ze dvou súter, které z Číny přivezl Kúkai, zakladatel školy. Ezoterický buddhismus se rozšířil do celé střední a jihovýchodní Asie. V 7. a 8. století buddhistické rituály, jako například sebemumifikace, dosáhly vrcholu, a rozvíjely se v různých částech Japonska.[119]

Aby bylo možné pochopit, proč se člověk rozhodl pro sebemumifikaci, je důležité porozumět stavu jeho mysli. Všichni, kteří chtěli podstoupit proces sebemumifikace toužili dosáhnout stavu neměnnosti, nazývaného *njúdžó* 入定. Následovali tak příkladu Kóbó daišiho, který se (podle legendy) uzavřel v jeskyni na hoře Kója ve svých 72 letech. Termín *njúdžó* popisuje stav, kdy jedinec nehybně sedí na zemi se zkříženýma nohama, reguluje svůj dech a srdeční tep a pomocí meditace udržuje duševní koncentraci. Jedná se o dosažení naprostého klidu, popisovaného také jako samádhi, stavu intenzivní koncentrace a ponoření se do meditace. Slovo mumie

Dostupné z: http://www.nydailynews.com/news/world/200-year-old-mummy-found-meditating-monglia-report-article-1.2095566

[118] CDR. Vědci objevili uvnitř sochy Buddhy mumifikovaného mnicha [online]. 24. 2. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: http://cdr.cz/clanek/vedci-objevili-uvnitr-sochy-buddhy-mumifikovaneho-mnicha

[119] Viz LOWE, Aaron. Shingon Priests and Self-Mummification. Agora: Journal for Undergraduate Scholarly Papers [online]. 2005 [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://www.agorajournal.org/2005/lowe.pdf

se ve střední Asii nevztahovalo na mrtvé tělo, které bylo zachováno, nýbrž na osobu, která se nacházela ve stavu tak hluboké meditace, že její životní funkce byly dočasně pozastaveny. *Njúdžó* rovněž znamená naprosté soustředění a splynutí s duchem. Je to stav nehybnosti a úplné odolnosti proti jakýmkoli vnějším a vnitřním podnětům.[120]

Mniši říkali, že nezáleží na vlastním životě a smrti, ale na tom být laskavý ke svým bližním a pomoci jim uvědomit si jejich spojitost s Buddhou. Opravdu oddaní buddhisté se smrti nebojí. Důležitým aspektem je také víra v dosažení probuzení v tomto těle. Sebemumifikace se tedy nabízí jako řešení, jak dosáhnout probuzení v tomto světě.[121]

3.2 Průběh praxe

Proces sebemumifikace můžeme rozdělit do tří období po tisíci dnech. Každé z nich je charakteristické fyzickými i psychickými změnami způsobenými odříkáváním a strašlivou bolestí. Je to způsob, jak zbavit tělo nežádoucích látek a připravit je tak na probuzení.

Cílem první fáze bylo zlikvidovat ve svém těle vše, co podléhá zkáze po smrti. Adept se věnoval asketickým praxím – zřekl se pojídání některých obilovin a hodiny meditoval v ledové vodě horských řek. Zároveň se věnoval velké pohybové aktivitě, čímž došlo k postupné eliminaci tělesného tuku a zůstala jen svalová hmota.

Ve druhé fázi byl mnichův jídelníček ještě více omezen a redukován na menší porce. Adept byl velmi zesláblý a zdržoval se pouze v blízkosti kláštera. Byl také silně dehydrován, což však napomáhalo ke konzervaci těla. V konzervaci pomáhal také speciální čaj, který adept začal pít ke konci druhé fáze. Jednalo se o vývar připravený z mízy stromu *uruši*, který je velmi jedovatý. Míza se běžně se používá pro výrobu laku na nábytek. Tento vývar způsoboval nevolnosti a zvracení, které ještě zvýšily dehydrataci těla. Zároveň se jed dostal do celého organismu a došlo ke kontaminaci tělesných tkání. Tělo se tak stalo odolným vůči parazitům, kteří by mohli urychlit proces rozkladu. Člověk však musel dávat pozor, aby čaje nevypil příliš a nezemřel před dokončením celého procesu.

[120] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 47–48.
[121] Viz LOWE, Aaron. Shingon Priests and Self-Mummification. Agora: Journal for Undergraduate Scholarly Papers [online]. 2005 [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://www.agorajournal.org/2005/lowe.pdf

V poslední fázi mnich obdržel zvonek a vstoupil do hrobky, kde zaujal meditativní pozici. Hrobka byla následně uzavřena a jediným spojením s okolním světem byla trubice přivádějící vzduch. Každý den mnich zvonil na zvonek, aby dal vědět, že ještě není ve stavu hluboké meditace. Teprve až přestal zvonit, trubice byla vytažena a hrobka zapečetěna. Po tisíci dnech byla hrobka znovu otevřena, aby se zjistil výsledek. Pokud bylo tělo rozloženo, jak tomu bylo ve většině případů, adept byl prohlášen za významného mnicha a jeho tělo spáleno. V případě, že se však tělo našlo dobře zachované a ve správné pozici, mnich byl prohlášen za živoucího buddhu.[122]

3.3 Popis asketických praktik

Asketické praxe byly v Japonsku podstupovány nejenom obyčejnými věřícími, ale i císaři. Například císař Seiwa (vládl 858–876) se rozhodl abdikovat a stát buddhistickým mnichem. Opustil hlavní město a vydal se na pouť do několika chrámů. Během pobytu v chrámech recitoval sútry a vzdával úctu Buddhovi. Praktikoval přísnou asketickou praxi, zdržel se pojídání obilovin a jedl pouze jednou za několik dnů. Praktiky měly různou podobu, mnohdy však zacházely do extrémů. Byly zaznamenány případy jako upalování sebe sama zaživa nebo používání vlastní krve místo inkoustu při přepisování buddhistických súter. Někteří se rozhodli pro sebevraždu skokem z útesu nebo vodopádu, aby tak mohli vystoupat do posvátného příbytku buddhy Amidy nebo do ráje Tušita buddhy Maitréji. Svůj záměr dokonce ohlašovali dopředu, aby co nejvíce lidí mohlo sledovat jejich odchod na nebesa.[123]

Některé asketické praxe, zavedeny například v indických buddhistických školách, byly po svém přijetí v Japonsku upravovány dle potřeb dané školy.[124] Velmi radikální byla praxe vyznavačů šugendó. Jejich metody byly v průběhu let obměňovány a zdokonalovány, aby pomohly věřícím v dosažení jejich cílů. Byly ale stále náročnější, a dosáhly až takové míry, že se staly životu nebezpečné, místy přímo sebevražedné. Mezi asketické praxe patřily například uzavření se v temných jeskyních či horských

[122] Viz LOWE, Aaron. Shingon Priests and Self-Mummification. Agora: Journal for Undergraduate Scholarly Papers [online]. 2005 [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://www.agorajournal.org/2005/lowe.pdf
[123] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 157.
[124] Tamtéž, str. 159.

chrámech, meditace pod vodopády a denní omývání se ve studené vodě. Mniši z prefektury Jamagata se dokonce živili pouze bylinami a kůrou stromů.[125]

Podle jednoho z šugendžú je důvodem pro zacházení do extrémů dosažení takového stavu mysli, kdy člověk nemyslí vůbec na nic. Jeho mysl je soustředěna pouze na to, jak se vyhnout nebezpečí. Není tak zbytečně rozptylován myšlenkami na práci či peníze. Smyslem šugendó je tento stav mysli si uvědomit a rozvíjet jej v každodenním životě.[126] Další z důvodů je založen na přesvědčení, že lidé jsou stejně jako buddhové a bohové součástí vesmíru a sdílejí s nimi tuto božskou povahu. Pokud člověk žije svůj život v odříkání, může se proměnit v božskou bytost. Horští asketové byli někdy za takové bytosti považování, říkalo se jim *tengu*[127] v lidské podobě.[128]

Šugendó chápe lidské tělo pouze jako schránku, což znamená, že v ní nemusí přebývat pouze člověk, ale i bůh, démon či jiné bytosti. V souladu s touto vírou lidé nabývali přesvědčení, že mniši podstupující sebemumifikaci byli ve skutečnosti posednuti nadpřirozenými bytostmi.[129]

Mniši podstupující sebemumifikaci usilovali ve svých praxích o ukončení svého lidského života, aby mohli být znovuzrozeni jako vyšší bytosti s vyšším stádiem vědomí a božskými schopnostmi, díky kterým by mohli pomáhat lidem. Jeden mnich ve svých zápiscích tvrdí, že jelikož po smrti už nemůže pomáhat lidem, musí opustit své pozemské tělo a stát se *sokušinbucu*.[130] K dosažení svého cíle, museli mniši dodržovat řadu přísných metod, pro které byly vzorem právě asketické praxe šugendžů.[131]

[125] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 161–162.
[126] Tamtéž, str. 157–160.
[127] *Tengu* je bytost, která údajně žila v posvátných borovicových a cedrových hájích blízko horských chrámů. V průběhu doby se však její význam měnil. Je známá také jako duch hor nebo škodolibé stvoření způsobující zmatek. Může nabírat mnoho podob, v japonském folklóru vystupuje například ve formě ptáků nebo lidí. (viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 140–141).
[128] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 140–141.
[129] Tamtéž, str. 161.
[130] Tamtéž, str. 75.
[131] Tamtéž, str. 161–162.

3.3.1 Izolace a meditace v jeskyních

Pro období meditace a izolace od společnosti si mniši vybírali nejrůznější horské lokality. V souladu s náboženstvím šugendó věřili, že hory jsou přechodným místem mezi pozemským světem a nebeskou říší, kde hora sama je vstupem do nebe, zatímco horská jeskyně vede na onen svět. Díky této kombinaci se horské jeskyně jevily jako ideální místo pro izolaci. Mnoho věřících, včetně Kúkaie, hlásalo, že právě tam dosáhli probuzení. Samotný Kúkai zažil sjednocení s bódhisattvou Kokúzó bosacu při meditaci v jeskyni na ostrově Šikoku. Meditace v temné horské jeskyni měla mít za cíl znovuzrození; jedinec věřil, že pobyt v jeskyni, spojen s meditací, z něj učiní světce. V některých případech si mniši ručně vyhloubili jámy a ty jsou dodnes askety využívány. Temnota zde symbolizuje smrt, proměnu mezi tímto a jiným světem. Je také prostředkem k probuzení jejich vnitřního duchovního uvědomění, díky kterému jsou schopni vnímat nadpřirozené bytosti, které je obklopují. Dlouhý pobyt v jeskyni má velký vliv na vědomí a hranice mezi bdělým stavem a snem se pomalu vytrácí. Absence světla či jiných rušivých elementů napomáhá koncentraci. Jedinec je schopen znovu prožít svou minulost, což má za následek změnu jeho vnímání reality a okolního světa a vede k lepšímu pochopení přírodních zákonitostí.[132]

3.3.2 Meditace pod vodopády

Mnoho asketů medituje pod vodopády. Jedinci, kteří se rozhodli pro sebeobětování, si často vybrali vodopád za místo, kde ukončí svůj život. Jedním ze známých a uctívaných je vodopád Nači[133] v pohoří Kii. Přestože je vysoký (133m) a velmi nebezpečný, byl vyhledávaným místem pro meditaci. V *Příběhu rodu Taira* (*Heike monogatari*) můžeme nalézt nejstarší zmínku o meditaci právě pod tímto vodopádem. Příběh vypráví o mladém samurajovi, který se rozhodl stát buddhistickým kněžím. Meditoval pod ledovým proudem vodopádu pět dnů, až upadl do bezvědomí. Přes snahu vesničanů, kteří jej chtěli zachránit před jistou smrtí, vytrval ve své pozici. Dva dny na to zemřel, ale záhy byl vzkříšen dvěma nebeskými mládenci. Říká se, že poté, co dokončil svou třítýdenní meditaci pod vodopádem, získal nebývalou moc.

[132] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 163–165, 167.
[133] Vodopád Nači je nejvyšším vodopádem v Japonsku. Nachází se v prefektuře Wakayama. (viz JAPAN GUIDE. Kumano Nachi Taisha [online]. January 19, 2014 [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: http://www.japan-guide.com/e/e4955.html).

Právě představa nabytí nadpřirozených schopností byla důvodem, proč mniši podstupovali takto extrémní praktiky. I v dnešní době se najdou jedinci, ochotni podstoupit stejnou praxi. Například zakladatel aikida[134] Morihei Uešiba (1883–1969) často meditoval pod vodopádem, aby zlepšil svou rychlost a sílu. Někteří sebemumifikovaní mniši praktikovali stejný typ meditace. Každý den se rovněž omývali studenou vodou. Tato varianta má nejpravděpodobněji svůj původ v šintoistických očistných rituálech a je praktikována na celém světě z mnoha důvodů, ne vždy spojených s duševním probuzením. Při opakovaném polévání studená voda dočasně rozproudí krev v těle až ke končetinám a člověk má najednou pocit prudkého návalu horka. Toto potvrzují například horolezci uvízlí v horách. Když u nich docházelo k hypotermii, vůbec necítili chlad, nýbrž teplo. A stejné pocity zažívali i asketové. Opakováním této praxe si asketa vytvořil vnitřní duševní teplo, které byl schopen ovládat. Někteří plavali pod ledem, jiní meditovali na sněhu, zatímco nechávali uschnout mokré oblečení na svých tělech. Údajně se takto časem naučili vytvářet teplo dle vlastního přání a stali se odolnými na přírodní živly. Podobné schopnosti demonstrují na každoročních slavnostech šugendžové. Jsou přesvědčeni, že pokud lze vytvořit teplo uvnitř vlastního těla, je možné jej načerpat i z vnějších zdrojů, například z rozžhavených uhlíků. Tvrdí, že jsou schopni načerpat horko z uhlíků a tím je trochu ochladit. K projití vybízejí i přihlížející diváky, kteří si díky předchozímu ochlazení uhlíků nespálí nohy.[135]

3.3.3 Půst

Další praxí, kterou podstupují mnozí asketové, včetně sebemumifikovaných mnichů, je zřeknutí se obilovin. Toto období může trvat až čtyři tisíce dní, během kterých je dovoleno konzumovat pouze pohankovou mouku, některé druhy ořechů a výhonky trávy. Autoři se však liší v názorech na složení stravy i délku půstu.

[134] Aikido je japonské umění sebeobrany, které učí využívat síly protivníka ve vlastní prospěch. (viz http://www.britannica.com/sports/aikido#ref147244, [cit. 2015-06-15]).

[135] Z velké části je to možné díky tomu, že popel obalující uhlíky působí jako izolační vrstva a ochrana před spálením. (viz http://pravdu.cz/zabavna-fyzika/chuze-po-zhavem-uhli-mystika-nebo-fyzika, [cit. 2015-06-16]);
Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 169–173.

Macumoto[136] uvádí, že na začátku se nesměla jíst rýže, pšenice, ořechy, fazole a černá sezamová semínka. Později to bylo rozšířeno o dalších pět obilovin, kterými byly kibi, awa, pohanka, proso a kukuřice. Ando[137] mezi pět původních obilovin započítává rýži, pšenici, awu, kibi a sójová zrna, která později rozšiřuje na pohanku, všechny druhy prosa, hrášek a sladké brambory.

Důvodem pro rozdílné složení stravy je to, že nebyl určen žádný standardní postup a asketové si jídelníček přizpůsobovali dle vlastních potřeb. Někteří si stravu zpestřili neobvyklými pokrmy, jako jsou jehlice a pryskyřice z borovice, bylinky nebo říční kamínky. Taoisté v Číně dodržovali podobnou dietu, ve skutečnosti se ale snažili vyhýbat veškerému jídlu. Jejich hladovění má patrně původ v prastarých legendách o nesmrtelných, kteří dosáhli tak dokonalého duševního stavu, že jídlo nebylo zapotřebí. V *Životopisech božských nesmrtelných* (*Shenxian zhuan*) se uvádí, že jídlo je původcem nemocí a sídlem démonů. Čím méně jíme, tím více se naše mysl otevírá a život prodlužuje. Čínské zdroje se zase snaží dokázat, že půst ve skutečnosti podporuje zdraví a může zabránit nebo dokonce i zvrátit proces stárnutí. Přestože je z lékařského hlediska nemožné dosáhnout takových výsledků, existují taoisté, kteří dodnes praktikují tento druh asketismu. Podle záznamů obsahujících pokyny k půstu, na začátku člověk pociťuje nevolnost, neklid či depresi. Avšak po třiceti dnech pocit hladu ustane a po šedesáti už necítí únavu a má pocit lehkosti, jakoby se vznášel. Po devadesáti dnech asketa vypadá zdravě a jeho mysl je zbavená všech klamů. Chápe nyní, co je správné a co špatné a pobývá v posvátné říši nesmrtelných. Po uplynutí sta dní lze na těle rozeznat obrysy pěti vnitřních orgánů. Po třech stech dnech člověk vnímá zlé duchy ve svém okolí, ale je imunní vůči jejich podvodným trikům. Pokud bude mít vůli i nadále pokračovat, po tisíci dnech jeho tělo dosáhne stavu nejvyššího povznesení.[138]

Taoisté využívali různých metod pro navození pocitu sytosti, aby vydrželi tak dlouhé půsty. Jednalo se o polykání vzduchu a jiné dýchací techniky, požívání náboženských amuletů nebo cucání bonbónů, díky čemu polykali velké množství slin.

[136] Viz MATSUMOTO, Akira. *Nihon no Miira Butsu*. Tokyo: Rokko Shuppan, 2002. In: JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 175.
[137] Viz ANDO, Kosei. *Des momies au Japon et de leur culte*. *L'Homme*. 8, 5–18, 1968. In: JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 175.
[138] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 175–177.

Přijímali také jiné předměty, které kromě potlačení hladu pomáhaly připravit tělo pro vstup do věčnosti. Těmi byly sezamová semínka, liči, oříšky, kořínky rostlin či hůře stravitelné předměty jako stalaktity, kamínky, jíl a síra. Vytvářeli si rovněž různé léčivé recepty z neobvyklých ingrediencí na zahnání hladu. Zpravidla byly ve formě pilulek a výrobce tvrdil, že období hladu je možné snést požíváním pouze pilulek samotných. Zdravotní stav většiny mnichů z Jamagaty byl navíc poznamenán hladomory (hladomory Kjóhó (1732–1733), Tenmei (1783–1787) a Tempó (1833–1837)) a následnými nákazami.

Je nepopíratelné, že naprosté hladovění vede k jisté smrti. Ačkoliv legendární nesmrtelní zdánlivě nepotřebovali potravu, pro obyčejné lidi to bylo nemožné. Naprosté vyhnutí se jídlu bylo považováno za ideální čin, který mohl vykonat pouze světec nebo jedinec dosáhnuvší tak vysokého stavu vědomí, že jej již nebylo možno považovat za smrtelníka. Mnoho asketů se tudíž zřeklo pouze pěti druhů obilovin, což jim duševně prospívalo, ale nezpůsobilo smrt. Půst byl často přípravou pro následující proces sebemumifikace nebo sebeobětování.[139]

3.4 Sebeobětování

Jako sebeobětování se označuje dobrovolná smrt člověka, která je prováděna z různých světských i náboženských důvodů. Podle Raveriho je sebeobětování naprostým obětováním se Buddhovi za účelem spásy ostatních bytostí.[140] Asketové ve středověké Číně například skákali z útesů, hladověli nebo se nechali sníst zvířaty, aby tak prokázali úctu k Buddhovi. Nejčastější metodou však bylo podpálení sebe sama, která vyžadovala měsíce příprav. Asketové dodržovali půst a živili se borovicovým jehličím, bylinami nebo pryskyřicí. Věřili, že díky tomu budou mít vonná těla a zalíbí se tak božstvům.

Zdá se, že sebepodpálení bylo považováno za duševně nejprospěšnější způsob ukončení života. Skrze oheň bylo tělo nabídnuto Buddhovi pro blaho všech. Přestože tělo podlehlo zničení, ti, kteří se rozhodli toto podstoupit, nepovažovali svůj čin

[139] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 177–179.
[140] Viz RAVERI, Massimo. *Il corpo e il paradiso: Le tentazioni estreme dell'ascesi.* In: JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 183.

za sebevraždu. Věřili, že tak dosáhnou nesmrtelnosti. Jednalo se o jakousi transformaci a osvobození se od těla.

Podpálení sebe sama se zdá být na první pohled odlišné od sebemumifikace. Tělo je spálením naprosto zničeno, zatímco proces sebemumifikace usiluje o jeho zachování. Tyto dva procesy však spojuje touha praktikujících po dosažení nesmrtelnosti. Původní víra, že nesmrtelnosti lze dosáhnout pouze zničením těla, byla časem přeměněna ve snahu svou tělesnou schránku zachovat.[141]

3.5 Sebemumifikace

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, vzorem pro sebemumifikaci byly praktiky čínských asketů. V Japonsku se však vycházelo hlavně ze smrti Kóbó daišiho. Řada mnichů se jej pokusila napodobit, ale pouze hrstka z nich byla úspěšná. Ostatky těch, kterým se podařilo mumifikovat své tělo, se nacházejí v chrámech v severním Japonsku. Některé jsou veřejně přístupné a mezi návštěvníky vyvolávají rozdílné pocity. Jedni je považují za živoucí božstva, zatímco jiní na ně pohlížejí s despektem. Raveri říká, že pro věřícího představují tyto mumie posvátné bytosti, které dosáhly dokonalosti. Ostatními jsou vnímány jako podvodníci, ztělesnění hrůzostrašných muk a sebevraždy.[142] Na první pohled se může zdát, že se jednalo o zoufalý čin lidí, kteří byli znuzeni životem. Někteří tvrdí, že askety byli vesměs neurotici nebo psychotici. Toto tvrzení se však nezdá být pravdivé. Většina těchto mnichů žila šťastný a normální život. Byli mezi nimi farmáři, z nichž většina měla rodinu nebo také samurajové. Tito lidé se z různých důvodů rozhodli opustit své dosavadní životy a přidat se k sektě *issei gjónin*[143] patřící k šugendó. Prostřednictvím asketické praxe v horách šugendžové pak údajně získali nadpřirozené schopnosti a pronikli do podstaty vesmíru.[144]

[141] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 183–185.
[142] Viz RAVERI, Massimo. *Il corpo e il paradiso: Le tentazioni estreme dell'ascesi.* In: JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 54.
[143] Issei gjónin je název sekty patřící k šugendó. Její členové byli soustředěni kolem Tří posvátných hor nacházejících se v provincii Dewa (dnešní území prefektur Akita a Jamagata). Sebemumifikovaní mniši z prefektury Jamagata byli všichni členy této sekty. (viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 55).
[144] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 52–55.

Všichni členové sekty *issei gjónin* byli askety a cvičili se v přísném odříkání, aby dosáhli probuzení a mohli čerpat z moci horských božstev. Učili se také správné recitaci súter nebo provádění náboženských rituálů a obřadů. Přijali nová náboženská jména s příponou -kai, což nejpravděpodobněji vzniklo od Kúkaie. Po ukončení dvou- až tříletého tréninku opustili klášter a vedli samotářský život. Všichni se zřekli obilovin a doplnili svou stravu jehlami borovice, kůrou stromů apod. Obvykle třikrát denně putovali na vrchol hory Judono,[145] aby vykonali obřadné omytí studenou vodou.

Ti, kteří se rozhodli pro sebemumifikaci, se vrátili do hor a trávili čas v neustálých modlitbách. Mnozí z nich vytvořili svitky, do nichž zapsali důležité mantry a otiskli své ruce. Tyto svitky se dochovaly dodnes a můžeme je najít v chrámech prefektury Jamagata. Meditovali v uzavřených jeskyních a někteří dokonce mrzačili svá těla. Uplynulo i několik dekád, než se rozhodli zemřít pohřbením zaživa. Nelze to však považovat za sebevraždu. Asketové věřili, že právě tímto způsobem dokážou překonat samotnou smrt. Zemřeli, aby mohli žít věčně.

Sebemumifikovaní mniši doufali, že pokud v momentě smrti budou ve stavu hluboké meditace, bude jim umožněno dostat se přímo do paláce Maitréji v jeho ráji Tušita. Tam se chtěli stát Maitréjovými žáky, aby mu byli schopni pomoci zachránit celé lidstvo. K tomu bylo nezbytné, ale si co nejdéle zachovali svá těla v dobrém stavu. Toho dosáhli právě různými druhy asketické praxe. Věřili, že tělo bylo zdrojem duchovní síly i zázračného uzdravení. Proto se rozhodli pro jeho mumifikaci.[146]

3.6 Současnost praxe

V dnešní době může být sebemumifikace považována společností za děsivou. Nicméně pro mnichy to byla forma osvícení. Mnozí z nich podstupovali dlouhý a bolestivý proces, protože věřili, že skrze bolest a odříkání se jim podaří dosáhnout probuzení. V současnosti není sebemumifikace prováděna v žádné z buddhistických škol. V roce 1879 byla v Japonsku zakázána jako asistovaná sebevražda.

Jak dokazují nejnovější objevy mumií, o kterých jsem se zmínila již dříve, praxe nebyla prováděna pouze v Japonsku. Mumie buddhistických mnichů můžeme nalézt

[145] Judono je posvátná hora, jedna ze Tří hor Dewa (jap. *Dewa Sanzan* 出羽三山), nacházející se v prefektuře Jamagata v Japonsku (viz http://www.britannica.com/place/Yamagata-prefecture-Japan, [cit. 2015-06-12]).
[146] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 48–50.

také v Číně,[147] Mongolsku[148] nebo Thajsku.[149] Jelikož některé z nich byly nalezeny teprve na začátku letošního roku, je velmi pravděpodobné, že na svůj objev čekají i další. Za nejznámější jsou ale považovány mumie z prefektury Jamagata, kde jich bylo nalezeno nejvíce. Tento četný výskyt mumií má zřejmě spojitost s posvátným pramenem nacházejícím se na hoře Judono. Mnoho mnichů před uzavřením do hrobky pilo vodu právě z tohoto pramene. Při analýze vzorku vody bylo zjištěno, že je v ní obsažena až smrtelná dávka arsenu. Ten, stejně jako čaj z *uruši*, zůstává v těle a likviduje veškeré bakterie.[150]

Jeremiah i většina internetových zdrojů uvádí, že dodnes bylo zdokumentováno 24 živoucích buddhů v Japonsku. Nejznámější z živoucích buddhů, Šinnjókai Šónin (1688–1783), se nachází v chrámu Dainičibó na hoře Judono. Další lze nalézt například v chrámu Nangakudži na okraji města Curuoka a v chrámu Kaikokudži ve městě Sakata.[151]

Tématiku sebemumifikace můžeme najít také v literatuře. Jedním z děl je například *Hončó šinsenden*, jež obsahuje příběhy japonských taoistických svatých z období Heian. Píše se v něm o asketech, kteří po staletí obývali jeskyně v provincii Dewa, nic nejedli, necítili horko ani chlad. V různých částech Japonska je možné najít mnoho pahorků či mohyl, které jsou pokládány právě za hroby mnichů pochovaných zaživa. Většinou jsou známé případy mnichů, kteří se nechali pohřbít zaživa dobrovolně. Jsou ale i případy, kdy byli lidé takto pohřbívání proti své vůli. Jednalo se o způsob trestu zvaný *išikozume*, kdy viník byl umístěn v jámě a rozdrcen kameny či zahrabán hlínou. Byla to forma rituální popravy prováděna členy šugendó, s níž jsou spojení

[147] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 101.;
Viz THOMPSON, JOHN M. Huineng (Hui-neng) (638–713). Internet Encyclopedia of Philosophy [online]. [cit. 2015-06-09]. Dostupné z: http://www.iep.utm.edu/huineng/

[148] Viz GOLGOWSKI, Nina. Centuries-old mummified monk found meditating in Mongolia: report. New York Daily News [online]. January 28, 2015, 8:07 PM [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://www.nydailynews.com/news/world/200-year-old-mummy-found-meditating-monglia-report-article-1.2095566

[149] Viz ALLISON. Mummy of Luang Pho Dang. Atlas Obscura [online]. [cit. 2015-06-09]. Dostupné z: http://www.atlasobscura.com/places/mummy-of-luang-pho-dang

[150] Viz LOWE, Aaron. Shingon Priests and Self-Mummification. Agora: Journal for Undergraduate Scholarly Papers [online]. 2005 [cit. 2015-05-09]. Dostupné z: http://www.agorajournal.org/2005/lowe.pdf

[151] Viz JAPAN REFERENCE. *Sokushinbutsu – Japanese Mummies* [online]. 30 December 2011. [cit. 2015-06-12] Dostupné z: http://www.jref.com/culture-society/sokushinbutsu-japanese-mummies/;
THE HUFFINGTON POST. Japan's Self-Mummified Monks Age Gracefully [online]. December 12, 2011 [cit. 2015-03-12] Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/atlas-obscura/japans-selfmummified-monk_b_1025733.html

právě mniši podstupující sebemumifikaci. [152] O praxi pojednává rovněž jedna z povídek ve sbírce Uedy Akinariho *Vyprávění za jarního deště* (*Harusame monogatari* 春雨物語). Je to příběh o mnichovi, který byl nalezen po několika stoletích a přiveden zpět k životu.

Odkazy na *sokušinbucu* je možné naleznout v japonské manze, anime i počítačových hrách. Například ve hře Megami Tensei 女神転生 se objevuje postava démona Daisódžó, která je inspirována právě mumiemi *sokušinbucu*. [153] V manze InuYasha 犬夜叉 je postava vysoce postaveného mnicha, který se rozhodl obětovat, aby tak zachránil svůj lid. [154] Ve Spojených státech existuje také hudební skupina *sokušinbucu.* [155]

[152] Viz JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. str. 48–50.
[153] Viz Daisoujou. Megami Tensei Wiki. Wikia [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: http://megamitensei.wikia.com/wiki/Daisoujou
[154] Viz Hakushin. InuYasha Wiki. Wikia [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: http://inuyasha.wikia.com/wiki/Hakushin
[155] Viz Sokushinbutsu. Bandcamp [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: https://sokushinbutsu.bandcamp.com/

Závěr

Cílem mé práce bylo přiblížit původ a průběh praxe *sokušinbucu*. Pro lepší pochopení tématu jsem na začátku uvedla dějiny buddhismu v Japonsku. Buddhismus plnil významnou roli v japonských dějinách. S jeho přijetím přišlo do Japonska mnoho různých škol a směrů a měl silný vliv na společenský i kulturní život. Ze začátku byl hlavně podporován šlechtou, která jeho principy využila v utváření tehdejšího státu. V období Nara nastal velký rozkvět buddhismu. Těšil se velké přízni císařů, díky čemu bylo přijato mnoho dalších náboženských směrů a došlo k rozšíření buddhismu v zemi. Buddhističtí mniši začali mít i velký vliv ve státních záležitostech. Někteří z nich s tím nesouhlasili a odešli do hor, čímž vznikl horský asketismus, jenž dal následně vzniknout náboženství šugendó. V období Heian narské školy musely ustoupit nově příchozím školám Tendai a Šingon.

Ve druhé kapitole uvádím hlavní principy školy Šingon, jedné z hlavních škol ezoterického buddhismu v Japonsku. Díky svému jednoduchému učení a přístupnosti si velmi rychle získala oblibu mezi lidmi a dopomohla tak k většímu rozšíření buddhismu. Její zakladatel Kúkai se s učením školy setkal poprvé skrz rituál *Kokúzó gumondži-hó*. Rituál i následná cesta do Číny byly klíčovými momenty v jeho životě. Po původních obtížích si Kúkai časem získal přízeň dvora a stal se jedním z nejváženějších lidí v Japonsku. Byl uctíván i po své smrti a legendy o něm byly podnětem pro vznik praxe *sokušinbucu*.

Poslední kapotila je věnována praxi *sokušinbucu*. Mumie živoucích buddhů jsou i po staletích předmětem zájmu společnosti. Dlouhý a bolestivý proces sebemumifikace vyvolává smíšené pocity mezi lidmi. Má však svůj logický původ, který pramení v buddhismu a ve škole Šingon. Její učení, stejně jako osoba Kúkaie měly nepochybný vliv na vznik praxe. Při popisu jednotlivých etap praxe jsem představila důvody, které vedly mnichy k podstoupení celého procesu. Nakonec jsem rovněž uvedla několik příkladů, jak se *sokušinbucu* odráží v umění.

Při psaní práce jsem vycházela zejména z odborné literatury v anglickém jazyce. Jednalo se hlavně o knihy pojednávající o buddhismu a škole Šingon. Odborné literatury k tématu *sokušinbucu* je prozatím málo. Mým hlavním zdrojem k této tématice byla pravděpodobně jediná kniha, která vyšla v angličtině. Dále jsem čerpala z několika odborných článků, které jsou však již starší. Nicméně výzkum tohoto tématu ve mně probudil ještě větší zájem o *sokušinbucu* a proto v něm i nadále pokračuji.

Resumé

This bachelor thesis deals with the Buddhist school of Shingon and the practice *sokushinbutsu*. In the beginning I focus on the history of Buddhism in Japan, which had a very important role in shaping of the Japanese history. It used to be religion practiced only by elite but it later spread through the whole country. Through Buddhism Japan was introduced to many various Buddhist schools. One of such schools was Shingon – the school of esoteric Buddhism. The main doctrines of Shingon were much simpler than those of previous schools therefore it spread quickly through the whole Japan and became very popular. The founder of the School was Kukai – a Buddhist monk, who brought the teaching of this school from China. There were many legends after his death, from which the practice of *sokushinbutsu* originated. In the last part of this thesis, I describe the stages of this practice as well as reasons, why monks endured such long and painful practice.

During my research for this thesis used scholarly books regarding Buddhism and Shingon. However, when describing the phenomenon of *sokushinbutsu*, I rely mostly on one book. The reason for that is that there apparently exist only a few scholarly books on this topic, which are in Japanese, French and Italian.

Seznam pramenů a literatury

ALLISON. Mummy of Luang Pho Dang. Atlas Obscura [online]. [cit. 2015-06-09]. Dostupné z: http://www.atlasobscura.com/places/mummy-of-luang-pho-dang

ANDO, Kosei. *Des momies au Japon et de leur culte*. *L'Homme*. 8, 5–18, 1968. In: JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. 236 s. ISBN 0786448806.

BERYL. Chůze po žhavém uhlí: mystika nebo fyzika? Pravdu [online]. 16.07.2012 [cit. 2015-06-16]. Dostupné z: http://pravdu.cz/zabavna-fyzika/chuze-po-zhavem-uhli-mystika-nebo-fyzika

BOHÁČKOVÁ, Libuše, Vlasta WINKELHÖFEROVÁ. *Vějíř a meč (Kapitoly z dějin japonské kultury)*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1987. 392 s. ISBN: 11-092-87

CDR. Vědci objevili uvnitř sochy Buddhy mumifikovaného mnicha [online]. 24. 2. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: http://cdr.cz/clanek/vedci-objevili-uvnitr-sochy-buddhy-mumifikovaneho-mnicha

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. Japan. The World Factbook [online]. 2012 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html

Daisoujou. Megami Tensei Wiki. Wikia [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: http://megamitensei.wikia.com/wiki/Daisoujou

EARHART, H. Byron, *Náboženství Japonska*. 2. vydání. Praha: Prostor, 1999. ISBN: 80-7260-000-1

GOLGOWSKI, Nina. Centuries-old mummified monk found meditating in Mongolia: report. New York Daily News [online]. January 28, 2015, 8:07 PM [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://www.nydailynews.com/news/world/200-year-old-mummy-found-meditating-monglia-report-article-1.2095566

Hakushin. InuYasha Wiki. Wikia [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: http://inuyasha.wikia.com/wiki/Hakushin

HOSAK, Mark. *The big book of Reiki symbols: the spiritual tradition of symbols and mantras of the Usui system of natural healing*. 1st U.S. ed. Twin Lakes, WI: Lotus Press, 2006. ISBN 0914955640.

JAPAN GUIDE. Kumano Nachi Taisha [online]. January 19, 2014 [cit. 2015-06-19] Dostupné z: http://www.japan-guide.com/e/e4955.html

JAPAN REFERENCE. *List of Japanese Emperors* [online]. 2012 [cit. 2015-04-19] Dostupné z: http://www.jref.com/history/list-japanese-emperors/,)

JAPONSKÁ STUDIA. *Amida* [online]. 2015 [cit. 2015-05-11] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Amida

JAPONSKÁ STUDIA. *Buddhismus v Japonsku* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Buddhismus_v_Japonsku

JAPONSKÁ STUDIA. *Kami* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Kami

JAPONSKÁ STUDIA. *Mappó* [online]. 2015 [cit. 2015-05-21] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Mappó

JAPONSKÁ STUDIA. *Nirvána* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Nirvána

JAPONSKÁ STUDIA. *Šintó* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Šintó

JAPONSKÁ STUDIA. *Šugendža* [online]. 2015 [cit. 2015-05-11] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Šugendža

JAPONSKÁ STUDIA. *Zen* [online]. 2015 [cit. 2015-06-08] Dostupné z: http://wiki.japonstina.upol.cz/index.php/Zen

JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. 236 s. ISBN 0786448806.

KAMSTRA, J. H. *Encounter or Syncretism: The Initial Growth of Japanese Buddhism*. Leiden: E. J. Brill, 1967.

KASAHARA, Kazuo, Paul MCCARTHY a Gaynor SEKIMORI. *A History of Japanese religion*. 1st English ed. Tokyo: Kosei Pub., 2001, 648 s. ISBN 43-330-1917-6.

KRAEMEROVÁ, Alice. *Základy asijských náboženství*. 1. vyd. Editor Blanka Knotková. Praha: Karolinum, 2005, 156 s. ISBN 80-246-0994-0.

KRYVELJOV, Iosif Aronovič. *Dějiny náboženství II*. 1. vydání. Překlad Václava Steindlová. Praha: Mladá fronta, 1981, 408 s. ISBN 23-104-81.

LESNÝ, Vincenc. *Buddhismus*. 2. vydání. Olomouc: Votobia, 1996. ISBN: 8071980625.

MATSUMOTO, Akira. *Nihon no Miira Butsu*. Tokyo: Rokko Shuppan, 2002. In: JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. 236 s. ISBN 0786448806.

MATSUNAGA, Daigan a Alicia MATSUNAGA. *Foundation Of Japanese Buddhism. Vol. 1, The Aristocratic Age*. Tokyo: Buddhist Books International, 1996. ISBN: 0914910264.

MATSUO, Kenji. *A history of Japanese Buddhism*. Folkestone: Global Oriental, 2007. ISBN: 978-1-905246-59-5.

MILTNER, Vladimír. *Vznik a vývoj buddhismu*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2001, 373 s. Světová náboženství (Vyšehrad). ISBN 80-7021-410-4.

NYANATILOKA. *Buddhistický slovník: příručka buddhistických pojmů a nauky*. Překlad Jan Honzík. Praha: DharmaGaia, 2008, 255 s. ISBN 978-80-86685-89-2.

RAVERI, Massimo. *Il corpo e il paradiso: Le tentazioni estreme dell'ascesi.* In: JEREMIAH, Ken. *Living Buddhas: the self-mummified monks of Yamagata, Japan*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co., Inc., 2010. 236 s. ISBN 0786448806.

REISCHAUER, Edwin O a Albert M CRAIG. *Dějiny Japonska*. Vyd. 2., dopl. Překlad David Labus, Jan Sýkora. Praha: Lidové noviny, 2006, 476 s. ISBN 97880710651352.

Sokushinbutsu. Bandcamp [online]. [cit. 2015-06-19]. Dostupné z: https://sokushinbutsu.bandcamp.com/

ŠVARCOVÁ, Zdeňka. *Japonská literatura 712–1868*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005, 300 s. ISBN 80-246-0998-3.

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Aikido* [online]. 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: http://www.britannica.com/sports/aikido#ref147244

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Buryatiya* [online]. 2015 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.britannica.com/place/Buryatiya

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Kalmyk* [online]. 2015 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.britannica.com/topic/Kalmyk

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Maitreya* [online]. 2015 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.britannica.com/topic/Maitreya-Buddhism

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Mantra* [online]. 2015 [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: http://www.britannica.com/topic/mandala-diagram

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Mudra* [online]. 2015 [cit. 2015-05-18]. Dostupné z: http://www.britannica.com/topic/mudra

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Shingon* [online]. 2015 [cit. 2015-05-15]. Dostupné z: http://www.britannica.com/topic/Shingon

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Suiko* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: http://www.britannica.com/biography/Suiko

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Vajrayana* [online]. 2015 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: http://www.britannica.com/topic/Vajrayana

THE EDITORS OF ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Yamagata* [online]. 2015 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: http://www.britannica.com/place/Yamagata-prefecture-Japan

The Global Religious Landscape – Buddhists. Pew Research Center [online]. December 18, 2012 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: http://www.pewforum.org/2012/12/18/global-religious-landscape-buddhist/

THE HUFFINGTON POST. Japan's Self-Mummified Monks Age Gracefully [online]. December 12, 2011 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.com/atlas-obscura/japans-selfmummified-monk_b_1025733.html

THOMPSON, JOHN M. Huineng (Hui-neng) (638–713). Internet Encyclopedia of Philosophy [online]. [cit. 2015-06-09]. Dostupné z: http://www.iep.utm.edu/huineng/

VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska*. Praha: Svoboda, 1986.

WANGU, Madhu Bazaz. *Buddhismus*. Překlad Vladimír Miltner. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996, 141 s. ISBN 80-7106-184-0.

WERNER, Karel. *Náboženské tradice Asie: od Indie po Japonsko: s přihlédnutím k Přednímu východu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 711 s. Religionistika, sv. 5. ISBN 8021029781.

WERNER, Karel. *Náboženství jižní a východní Asie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995, 215 s. Religionistika. ISBN 80-210-1122-x.

YAMASAKI, Taikō, Yasuyoshi MORIMOTO, David KIDD. *Shingon: Japanese esoteric Buddhism*. 1st ed. New York, N.Y.: Distributed in the U.S. by Random House, 1988. 244 s. ISBN 0877734437.

Elektronické zdroje

http://jisho.org/

http://wiki.japonstina.upol.cz

http://www.britannica.com

http://www.jref.com